

Martyr Hamadani's Diplomatic role in the Syrian crisis

Hamid Reza Qureshi¹, Mehdi Sabaghi², Hossein Abbasi³

Abstract

To review the activities of revolutionaries as the topic patterns of Islamic Ommah along its continuously fighting against the cruelty and injustice has a suitable role in renewal life and motivating on the existence groups and classes in Islamic society that are seeking a way for certainty of their desires.

In this research, the outstanding role of martyr Hamadani in preventing the collapse of the Syrian regime and his role in revealing the Zionist and American plots as one of the golden sheets of the Basiji services in order to realize the rule of oppressed and planning for Imam Mahdi's worldly rule. This research is analyzed by descriptive-analytical method using library studies and internet resources and documents about the role of martyr Hamadani's diplomatic role in the Syrian crisis and controlling the scene of its war for the Islamic Republic system and try to answer the main question that what is martyr Hamadani's strategic and diplomatic role in Islamic republic system. It should be noted that his role in the particular and critical conditions of Syria has taken place on difficult war scenes and has led to a significant success for the sacred system of the Islamic Republic of Iran. So, it can be concluded that in the future the activities of these patterns of Islamic Republic system should be highlighted and these experiences should be given to the later generations in order the oppression and oppressor has no comfortable forever of their activities.

Keywords: Adviser, Diplomatic, Crisis, Martyr Hamedani.

1- Faculty member of Imam Hussein University.

2- Faculty member of Imam Hossein University of Officers and Guards Training.

3- Lecturer, Faculty of Humanities and Soft Power - Imam Hossein University of Officers and Guards Training.

نقش مستشاری و دیپلماتیک شهید همدانی در بحران سوریه

حمیدرضا قریشی^۱، مهدی صباغی^۲، حسین عباسی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۰/۱۵

چکیده

بررسی فعالیت‌های انقلابیون به عنوان الگوهای برجسته امت اسلامی در طول مبارزه بی‌امان آزادیخواهان علیه ظلم و بی‌عدالتی، نقش به‌سزایی در تجدید حیات و ایجاد انگیزه در گروه‌ها و اصناف موجود در جامعه اسلامی که در جستجو روش برای تحقیق آرمان‌های خود هستند ایفا می‌نماید. در این تحقیق، نقش بی‌بدیل شهید همدانی در جلوگیری از فروپاشی نظام حاکم بر سوریه و نقش ایشان در برملاکردن توطئه‌های صهیونیستی و آمریکایی به‌عنوان یکی از ورق‌های زرین خدمات بسیجیان سرافراز در راستای تحقق حکومت مستضعفان و زمینه‌سازی حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) مورد بررسی قرار گرفته است.

این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و منابع اینترنتی و اسنادی در خصوص ایفای نقش مستشاری و دیپلماتیک شهید همدانی در شرایط بحران و کنترل صحنه جنگ سوریه برای نظام جمهوری اسلامی مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد و سعی در پاسخگویی به این سؤال اصلی را دارد که نقش راهبردی و دیپلماتیک شهید همدانی در نظام جمهوری اسلامی کدام است؟ لازم به ذکر است که نقش مستشاری ایشان در شرایط خاص و بحرانی سوریه بر صحنه‌های جنگ دشوار صورت گرفته و باعث موفقیت قابل توجهی برای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران شد و نتیجه می‌گیریم که بایستی در آینده فعالیت این اسطوره‌های نظام جمهوری اسلامی را برجسته نمود و این تجربیات را در اختیار نسل‌های بعدی مجاهدین اسلام قرار دهیم تا ظلم و ظالم تا ابد از فعالیت‌های این افراد، روی راحتی و آرامش را نبینند.

کلید واژه‌ها: مستشار، دیپلماتیک، بحران، شهید همدانی.

۱- عضو هیات علمی دانشگاه جامع امام حسین (ع).

۲- عضو هیات علمی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع).

۳- مدرس دانشکده علوم انسانی و قدرت نرم - دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع).

۱- مقدمه

حفظ دستاوردهای نظام جمهوری اسلامی ایران و کنکاش در نام گذاری بسیج مستضعفین به ما القاء می‌کند که این نهادی است که نباید در چارچوب مرزهای کشور محدود بماند و رسالت جهانی خود را بایستی به نحو مطلوب به انجام رساند. از این رو، روح انقلابی‌گری و مطلوب‌گرایی در اعضای این نهاد انقلابی موتور محرکه این عقیده آرمانی می‌باشد که در طول مدت فعالیت آن، موتور پیش‌برنده هدف گذاری‌ها و تلاش در تحقیق این اهداف بوده است.

لزوم شناخت و تبیین ویژگی‌های انقلابی ماندن و سعی در نهادینه‌سازی آن و... تلاش در خصوص تعمیم روحیات متعالی اعضای برجسته بسیج مستضعفان به بدنه این شجره طیبه جهت تداوم این حرکت مقدس از دغدغه‌هایی است که در پژوهشگران نیز ضرورت پرداختن به این موضوع را ایجاد می‌نماید.

پرداختن به نقش سردار شهید حسین همدانی که در جریان جنگ سوریه به طور فعال حضور یافته و نقش فعال در طی آن ایفا نمود؛ و شناخت نقش بی‌بدیل ایشان به عنوان مستشار نظامی، از جمله مقولاتی است که سعی در تبیین نهادینه‌سازی آن، گام مؤثری در ارائه نقشه راه برای نسل‌های بعدی بسیج مستضعفان خواهد بود. سرمشق قرار دادن فعالیت گذشتگان بسیج مستضعفان، تداوم فعالیت‌های مؤثر بسیج مستضعفان را در جهان ممکن نموده و الگوی مناسبی برای دیگر نهضت‌های آزادی‌بخش بوده و با روشنگری، اتکاء به ذات یزدان الهی و ایمان راسخ به وعده‌های قرآن در پیروزی حتمی مستضعفان بر مستکبرین، آنان را به مبارزه مقدس خود دلگرم و تلاش در خوری در جهت زمینه‌سازی حکومت حضرت مهدی (عج) ایجاد خواهد کرد.

۲- روش تحقیق و گردآوری اطلاعات

با توجه با اینکه از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی استفاده می‌شود، «فن کتابخانه‌ای و منابع اینترنتی و اسنادی» نیز برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز استفاده شده است. در این تحقیق سعی می‌شود که با بهره‌گیری از فنون کتابخانه‌ای و اسنادی یعنی فیش‌برداری حداکثر استفاده در جهت پایایی و روایی مقاله بشود.

۳- داده‌های اطلاعاتی

۱-۳- مختصری از زندگینامه شهید حسین همدانی (۱۳۹۴ - ۱۳۳۳)

شهید حسین همدانی در سال ۱۳۳۳ دیده به جهان گشود و در عنوان جوانی با تفکرات حضرت امام (ره) آشنا شد و از محضر درس مکارم اخلاق و احکام شهید محراب، آیت‌الله مدنی که در همدان تبعید بودند، بهره‌ای بسزابد. وی پس از پیروزی انقلاب اسلامی پایه‌گذاری و از مؤسسين بسیج استان همدان را آغاز و خود نیز به عنوان یکی از ارکان اصلی بود، فعالیتش را آغاز کرد و با کمک هم‌زمان و نیروهای مردمی آن خطه، به پاک‌سازی عناصر طاغوت و عوامل فساد و نفاق برآمده و از آنجایی که چندین بار به دست ساواک دستگیر شده و مورد تعقیب بود، عوامل طاغوت را به خوبی می‌شناخت.

با آغاز جنگ تحمیلی، لحظه‌ای درنگ نکرده و راه کردستان را در پیش گرفت و از آنجا که پیش از جنگ نیز به کمک مردم محروم کردستان شتافته و با دیگر دوستان و هم‌زمان در آنجا نیز گروهک‌های ضدانقلاب را می‌شناخت، دیری نپایید که به صف دشمن ستیزان پیوست و فرماندهی عملیات‌های مطلع‌الفجر را با پیروزی کامل تجربه کرد. فرماندهی جبهه میانی سرپل ذهاب هم از دیگر گام‌هایی بود که در راستای مبارزه با دشمن بعثی برداشته و پس از مدتی کوتاه به همراه حاج احمد متوسلیان و شهید همت و شهید شهبازی در تشکیل و سازماندهی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) نقش بسزایی داشت. عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس آن هم با مسئولیت فرماندهی محورهای عملیاتی، تجربه‌ای نو در قالب هدایت تیپ و لشکر بوده که از فاتحان خرمشهر، سهمی را از آن خود کرد و پس از تشکیل یگان‌های عمل کننده، وارد میدان نبرد علیه دشمن بعثی شد و دیری نپایید که در عملیات‌های مهم و حیاتی همچون کربلای ۴ و کربلای ۵ را با شیرمردان گیلکی به سرانجام رساند. او فرمانده‌ای زبده همچون دیگر فرماندهان توانمند اسلام ساخت و تا آخرین عملیات موفق رزمندگان اسلام با منافقین کوردل که با نام مرصاد به نتیجه رساند، لحظه‌ای آرام نگرفت و پس از دفاع مقدس به دانشگاه رفته و تحصیل تئوریک و آکادمیک هدایت یگان‌ها را هم به تجربیات ارزنده‌اش افزود و کارنامه‌ای موفق از خود به جای گذاشت.

جانشینی نیروی مقاومت بسیج در دو دوره از دیگر مسئولیت‌های ایشان بود و جانشینی سازمان بسیج مستضعفان از او فرمانده‌ای کهنه کار با کوله‌باری تجربه و شناخت ساخته که سبب شده است تا حساس‌ترین و مهم‌ترین مأموریت‌های کشور که دارای ویژگی‌های خاص است، بر عهده ایشان گذاشته شود.

آقای سنایی‌راد در خصوص شهید همدانی می‌فرماید: در دوران جنگ تحمیلی موارد زیادی پیش می‌آمد که شرایط برای رزمندگان اسلام سخت می‌شد و گره‌هایی در کار ایجاد می‌شد که سردار بسیجی، همدانی در بازکردن این گره‌ها و پیشبرد اهداف میدانی رزمندگان تبحر بالایی داشت.

از همان روزهای آغاز درگیری در سوریه، سردار بسیجی، همدانی با بصیرت و شناخت دقیقی که نسبت به ابعاد این واقعه داشت، برای حمایت مستشاری از ارتش و نیروهای بسیج مردمی سوریه عازم این کشور شد. علی‌رغم اینکه چندین بار از سردار بسیجی، همدانی خواسته شد که برای استراحت و یا جابه‌جایی به ایران بازگردد، اما وی به دلیل دغدغه و حساسیتی که نسبت به بحران سوریه و جولان تروریست‌های تکفیری مورد حمایت آمریکا در این کشور داشت، مسائل سوریه را رها نکرد.

از همان آغاز شکل‌گیری و گسیل گروه‌های تروریستی تکفیری به منطقه که مورد حمایت آشکار و پنهان آمریکا و متحدان منطقه‌ای‌اش بودند، سردار بسیجی، همدانی با روشنگری به تبیین ماهیت آمریکایی - صهیونیستی آن‌ها پرداخت. سردار بسیجی، همدانی، در حالی که یک رزمنده و نیروی جهادی و میدانی بود، اما هیچ‌گاه عرصه‌های فکری و فرهنگی را مغفول نمی‌گذاشت و به‌ویژه در برقراری ارتباط با قشر جوان و فعالیت در عرصه جنگ نرم همواره پیشگام و پیشرو بود. سردار بسیجی، همدانی از همان آغاز بحران سوریه معتقد بود که محور مقاومت در مقابل یک جریان وابسته به آمریکا قرار گرفته است، لذا وی انگیزه و اشتیاق زیادی برای حضور در جبهه نبرد سوریه داشت و در پایان نیز سرانجام این سردار سرافراز و خستگی‌ناپذیر اسلام پس از عمری مبارزه و جان‌فشانی، در جبهه نبرد با حرامیان تکفیری در مهرماه سال ۱۳۹۴ در سوریه به شهادت رسید (<http://amlashma.ir/59799>).

۲-۳- مستشاران باید چه کسانی باشند؟

دین مبین اسلام برای طرف مشورت انسان خصوصیت‌های لازمه‌ای را ارائه داده که در روایات معصومین علیهم السلام آمده است. مشاور باید:

۱-۲-۳- خشیت الهی داشته باشد:

۱-۲-۳- امام صادق علیه السلام: شاور فی امرک الذین یخشون الله عزوجل: (الحیاء، ج ۱: ۱۶۸) در کار خود با کسانی مشورت کن که خشیت خدا را داشته باشند (خشیت: بیم و هراس).

۱-۲-۳- امام علی علیه السلام: شاور فی امورک الذین یخشون الله ترشد: (میزان الحکمة ج ۵: ۲۱۴) در کارهایت با افرادی که خشیت خدا دارند، مشورت کن تا راه رشد را بیابی.

۱-۲-۳- امام علی علیه السلام: شاور فی حدیثک الذین یخافون الله: (همان: ۲۱۴) در گفتارت با کسانی که خوف خدا را در دل دارند، مشورت کن. عاقل باشد:

۱-۲-۳- امام علی علیه السلام: شاور ذوی العقول، تأمن من الزلل و الندم: با عقلا مشورت کن تا از لغزش‌ها و پشیمانی‌ها در امان باشی.

۱-۲-۳- امام علی (ع): من شاور ذوی الالباب علی الصواب: (میزان الحکمة ج ۵: ۲۱۵) هر کس با خردمندان مشورت کند، به راه راست هدایت شده است. شاور فی أمورک مما یقتضی الدین، من فیه خمس خصال: عقل،... (الحیاء ج ۱: ۱۶۷).

۱-۲-۳- در کارهایت آنچه را که در اقتضا می‌کند مشورت کن، هر کس پنج خصوصیت دارد - دارای چنین اقتضایی است: و یکی از آن پنج خصلت عقل است ...

۱-۲-۳- امام صادق علیه السلام ... تجنب ارتجال الکلام...: (همان: ۱۶۷) در مشورت از افرادی که بدون اندیشه و مطالعه، سخن می‌گویند دوری‌گزین ...

۱-۲-۳- امام علی علیه السلام: مشاورة الجاهل المشفق خطر: (همان: ۱۶۷) با ندانم‌کار دلسوز و دل‌نازک، مشورت کردن خطرناک است.

۳-۲-۳- بردبار و حلیم باشد.

۳-۲-۳-۱- امام صادق علیه السلام: شاور فی امورک مما یقتضی الدین من فیہ خمس خصال: عقل و حلم...: (همان: ۱۶۷) با کسی که یکی از خصلت‌های پنج‌گانه‌اش حلیم‌بودن است مشورت نما...

۳-۲-۴- مجرب باشد.

۳-۲-۴-۱- امام صادق علیه السلام: ...من فیہ خمس خصال: عقل و حلم و تجربه...: (همان: ۱۶۷) با کسی مشورت کن که پنج خصلت داشته باشد ... و یکی از آن خصلت‌ها تجربه‌داشتن است...

۳-۲-۴-۲- امام صادق علیه السلام: ایاک و الرأى الفطیر...: (همان: ۱۶۷) از پذیرفتن نظر ناپخته بر حذر باش...

۳-۲-۴-۳- امام علی علیه السلام: أفضل من شاورت ذوی التجارب...: (میزان الحکمة ج: ۲۱۵) برترین افرادی که با آنان مشورت می‌کنی، تجربه‌داران می‌باشند.

۳-۲-۵- ناصح باشد.

۳-۲-۵-۱- امام صادق علیه السلام: من فیہ خمس خصال... و نصح...: (الحیاء ۱، ص ۱۶۷) با کسی مشورت کن که دارای پنج خصلت باشد... و یکی از آن خصلت‌ها ناصح‌بودن است...

۳-۲-۵-۱- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: مشاوره العاقل رشد و یمن و توفیق من الله (میزان الحکمة، ج ۵: ۲۱۵) مشورت با انسان عاقل نصیحت‌گر، رشد، مبارک و توفیقی از جانب خدا است.

۳-۲-۶- اهل تقوا باشد.

۳-۲-۶-۱- امام صادق (ع): ... من خمس خصال... و تقوی (الحیاء، ج ۱: ۱۶۷) با کسی مشورت کن که دارای پنج خصلت باشد... و یکی از آن‌ها تقوی‌داشتن است.

۳-۲-۷- شجاع باشد.

۳-۲-۷-۱- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: یا علی لا تشاورن جباناً فانه یضق علیک المخرج (الحیاء ج: ۱۶۷) ای علی با انسان ترسو مشورت نکن که او راه خروج را بر تو باریک می‌کند.

۲-۷-۲-۳- امام علی علیه السلام: لا تدخلن فی مشورتک ... جباناً يضعف عليك الأمور (میزان الحکمه، ج ۵: ۲۱۳) انسان ترسو را مشورت نگیر که امور را بر تو سست می کند ... از عدم کارایی امور بر تو سخن می گوید.

۸-۲-۳- سخاوتمند و کریم باشد.

۱-۸-۲-۳- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: و لا تشاورن البخیل یقصر بک عن غایتک (الحیاء، ج ۱: ۱۶۷) با بخیل مشورت مکن که تو را از مقصد باز می دارد.

۲-۸-۲-۳- امام علی (ع): لا تدخلن فی مشورتک بخيلاً یخذلك عن الفضل و يعدك الفقر (میزان الحکمه، ج ۵: ۲۱۳) حتماً انسان بخیل را به مشورت نگیر که تو را از فضل و بخشش باز می دارد و وعده فقر و بیچارگی به تو می دهد.

۹-۲-۳- حریص نباشد.

۱-۹-۲-۳- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: لا تشاورن حریصاً فانه یزین لك شرهاً (الحیاء، ج ۱: ۱۶۷) با انسان حریص مشورت مکن که پر خوری و شکم پرستی را بر تو جلوه می دهد.

۲-۹-۲-۳- امام علی علیه السلام: ... و لا حریصاً یزین لك الشره بالجور (الحیاء، ج ۱: ۱۶۷): ... انسان حریص را در مشورتت شرکت نده که او پر خوری و شکم پرستی با ظلم و ستم را بر تو جلوه می دهد.

۱۰-۲-۳- سبک مغز و احمق نباشد.

۱-۱۰-۲-۳- امام صادق (ع): لا تشاور أحمق... (میزان الحکمه، ج ص ۲۱۳) با احمق و سبک مغز مشورت نکن.

۲-۱۰-۲-۳- امام علی (ع): ... و لا علی و غد (الحیاء، ج ۱: ۱۶۷) با انسان پست، فرومایه و دیوانه مشورت نکن.

۱۱-۲-۳- دروغ گو نباشد.

۱-۱۱-۲-۳- امام علی (ع): لا تستشر الکذاب فانه کالسراب یقرب الیک البعید و یبعد علیک القریب (میزان الحکمه، ج ۵: ۲۱۴) با دروغ گو مشورت نکن که مانند سراب است، دور را به تو نزدیک و نزدیک را برایت دور می نمایاند.

۱۲-۲-۳- استبداد رأی نداشته باشد.

۱-۱۲-۲-۳- امام علی (ع): ... لا تشر علی مستبد برأیه (الحیاء، ج ۱، ص ۱۶۷) با انسان مستبد مشورت نکن.

۱-۱۲-۲-۳- امام صادق (ع): لا تشاور من لا یصدقه عقلک و ان کان مشهوراً بالعقل و الورع (میزان الحکمه، ج ۵: ۲۱۴) با انسانی که عقلت او را تصدیق نمی کند مشورت نکن، اگر چه به عاقل بودن و زهد داشتن شهرت داشته باشد.

۱۳-۲-۳- بوقلمون صفت نباشد.

۱-۱۳-۲-۳- امام علی علیه السلام ...: و لا علی المتلون (الحیاء، ج ۱: ۱۶۸) با انسان بوقلمون صفت که هر لحظه به رنگی در می آید، مشورت نکن.

۱۴-۲-۳- لجوج نباشد.

۱-۱۴-۲-۳- امام علی علیه السلام ...: و لا علی لجوج (همان: ۱۶۸) با انسان خیره سر و ستیزه جو مشورت نکن.

۱۵-۲-۳- زن عاقلی باشد.

امام علی علیه السلام: ایاک و مشاوره النساء الا من جربت بکمال عقل (همان: ۱۶۸) از مشورت بانوان بهره‌یز، مگر طرف مشورت، زنی باشد که کمال عقلی او را به تجربه سنجیده باشی.

۲-۲-۳- مستشاران ناهماهنگ با اهداف نظام

اگر یک جامعه، برنامه‌ریزان حکومتی‌اش افرادی باشند که در نظام سابق، در همان پست‌ها و از کارگزاران آن بوده‌اند؛ همانطور که خود عاملی برای فروپاشی رژیم سابق شده‌اند، نمی‌توانند کارایی لازم را برای حفظ رژیم فعلی داشته باشند و همچنان با آن طرز تفکرات، روحیه و روش‌های ملکه شده در وجودشان ضربه‌های مهلکی را در مقاطع خاصی بر پیکر نظام و جامعه فرود می‌آورند. در جایی که امام علیه السلام راجع به وزرا و کارگزاران رژیم پیشین به مالک اشتر هشدار می‌دهد، به طریق اولی برنامه‌ریزان سابق که عملاً برتر از کارگزاران نظام پیشین و خط‌دهنده به آنان هستند، جایی برای ادامه حیات سیاسی ندارند. باید آنان را از رأس هرم طراحان و برنامه‌نویسان کنار گذاشت.

ان شر وزرائک من کان للأشرار قبلک وزیراً و من شرشکهم فی الاثام: بدترین دستیاران

کسانی‌اند که برای اشرار پیش از تو وزیر بوده و هر که در جرائم آنان مشارکت داشته است. فلا یكونن لک بطانۀ، فأنهم أعاون الاثمۀ و اخوان الظل (نهج البلاغه. نامه ۵۳: ۱۳۸) مبدا این افراد - که در دولت جنایتکاران و در جرائم آنان مشارکت داشته‌اند - همراز و محرم اسرارند، زیرا اینان یاوران گنه کاران و برادران ستمکاران‌اند. علاوه بر مطلب فوق، مستشاران و اهل مشورت باید ۱۵ خصوصیت داشته باشند که در این بحث آورده می‌شود.

۳-۳- اتحاد میان سوریه و ایران

حمایت ایران از سوریه ریشه در اتحادی دین‌محور و مبتنی بر شیعه‌گری ندارد؛ بلکه اتحادی سیاسی و مورد نیاز برای حفظ پیوند ایران با حزب‌الله در لبنان و گسترش قدرت ایران در منطقه‌ی خاورمیانه است. این اتحاد نخست توسط بنیان‌گذار جمهوری اسلامی امام خمینی (ره) و رئیس فقید سوریه حافظ اسد در زمانی منعقد شد که حافظ اسد با دیگر قدرت‌های عرب در منطقه اختلاف داشت و حمایت (دست کم لفظی) خود را از ایران در جنگ ایران و عراق اعلام کرد. رژیم اسد مبدل به حلقه‌ی اتصالی ضروری با حزب‌الله در لبنان شد و اجازه داد که دولت ایران بتواند سلاح‌های خود را به لبنان انتقال دهد و اطلاعات محرمانه را ردوبدل کند. (کساب و الشامی، ۱۳۹۴: ۲۱۳).

پس از آغاز اغتشاشات در سوریه (۲۰۱۱)، حمایت ایران از نظام سوریه نخست لفظی بود، اما در تابستان ۲۰۱۳ تضعیف شدید نیروهای اسد به سبب ترک خدمت سربازان و افسران و مسلح شدن مردم عادی برای دفاع از شهرها و محلاتشان باعث شد که ایران مستشاران نظامی خود را به سوریه بفرستد (یاسین کساب و الشامی، ۱۳۹۴: ۹۲). بخشی از ارتش سوریه و دفاع وطنی اکنون توسط مستشاران ایران هدایت و تربیت می‌شوند. «نیروی دفاع وطنی» سوریه، متشکل از ۷۰ هزار پرداخت. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که تا این موقع مقابله با بسط نفوذ ایدئولوژیکی، سیاسی و نظامی داعش در مناطق همجوار از جمله سوریه، عامل تعیین‌کننده‌ای در ترسیم استراتژی نظامی ایران در منطقه و سوریه است. یکی دیگر از عوامل زمینه‌ساز در نیروهای آموزشی و جذب مستشاران نظامی ایرانی به سوریه را باید در ارسال تسلیحاتی جستجو کرد.

۴-۳- علت حضور به صورت مستشاری در سوریه از زبان شهید همدانی

سردار بسیجی، همدانی با نام «ابو وهب» به عنوان مستشار ارشد نظامی وارد سوریه شد. ایشان بیان نمودند: امروز در سوریه و عراق با تروریست‌هایی مواجه هستیم که سردمداران آن‌ها عامدانه به دنبال ایجاد فضای اسلام‌هراسی هستند. سرکردگان این گروهک‌ها مستقیماً از دستگاه‌های جاسوسی برخی از کشورها تغذیه می‌شوند و برخی از کشورهای منطقه با خرید نفت و دادن سلاح به آن‌ها در ناآرامی‌ها دخیل هستند (<http://kayhan.ir/fa/news/>).

سردار حسین همدانی در شرایطی مدیریت مستشاری ایران در سوریه را به عهده گرفت که همه شواهد و قرائن از سقوط قطعی نزدیک دولت سوریه خبر می‌داد. بسیاری از بخش‌های سوریه از سوی گروه‌های مسلح معارض به تصرف درآمده بود و پایتخت نیز در محاصره این نیروها قرار داشت. در داخل ایران، سوریه و در سطح منطقه کمتر کسی تردید داشت که کمتر از یک‌ماه دولت سوریه ساقط می‌شود. در آن اوضاع، سردار بسیجی، همدانی مسئولیت اداره این پرونده را به عهده گرفت. درست است که همدانی «تکلیف‌گرا» بود، اما پذیرش پرونده سوریه را از موضع بالاتری انجام داد و آن «اعتماد به نصرت خدا» بود. همدانی را من در آن روزها در دفتر کارش دیدم. او تردیدی نداشت که خداوند متعال به او برای برگرداندن صحنه کمک خواهد کرد و از این رو با همین اعتماد، در دل خطر فرو رفت و حدود یک‌سال و نیم بعد توانست صحنه را به نفع جبهه مقاومت برگرداند. حضور «حاج حسین» در سوریه یک حضور حسینی بود؛ یعنی از یک‌سو می‌دانست که فرماندهی یک نبرد نابرابر را به عهده گرفته است و از سوی دیگر باید به گونه‌ای حضور می‌یافت که اطمینان به پیروزی را در دیگران ایجاد می‌کرد. او این همه را در همراه کردن همسر و فرزندان دیده بود و از این رو مقامات سوریه که به شدت نگران اوضاع شده بودند، وقتی دیدند همدانی با زن و بچه در صحنه حضور یافته است، مطمئن می‌شدند که از یک طرف همدانی تا آخر با آنها است و ثانیاً او برای غلبه بر دشمن آمده، نه برای شکست خوردن؛ اما سردار بسیجی، همدانی این همه را از همان «اعتماد به نصرت خدا» داشت. شهید حسین همدانی حدود یک‌سال و نیم پس از آنکه پرونده مستشاری سوریه را به دست گرفت، توانست فرماندهان سوریه را با خود هماهنگ کند. بالاخره ارتش سوریه برتری همدانی را در طراحی عملیات پذیرفت و با او هماهنگ شد (تابلو سیاسی، ۱۳۹۴، شماره ۲۷۱).

۱-۴-۳- بسیج همگانی

از نظر امام راحل رحمه‌الله، نیروهای مسلح، بازوان اصلی قدرت دفاعی کشور به حساب می‌آیند. با این حال، ایشان حضور فعال عامه مردم را در کنار نیروهای مسلح از بزرگ‌ترین راهبردهای دفاعی می‌دانند و با توجه به اهداف فراگیر انقلاب اسلامی، آمادگی همه جانبه و در عین حال سازمان‌یافته نیروهای مردمی را در قالب بسیج از اولویت‌های مهم قلمداد می‌نمایند و می‌فرمایند:

«در شرایط بازسازی نیروهای مسلح، باید بزرگ‌ترین توجه ما به بازسازی نیروها و استعدادها و انتقال تجارب نظامی و دفاعی به کلیه آحاد ملت و مدافعان انقلاب باشد» (امام خمینی ره، ص ۷۰).

همچنین می‌فرمودند: «مملکت اسلامی باید همه‌اش نظامی باشد و... همه جا باید این طور بشود که یک مملکتی که ۲۰ میلیون جوان دارد، باید ۲۰ میلیون تفنگدار داشته باشد و ۲۰ میلیون ارتش داشته باشد و یک چنین مملکتی، آسیب‌پذیر نیست» (همان، ص ۲۳۹).

سیر تشکیل نیروهای بسیج مردمی در عراق و سوریه، در ابتدا بسیار دشوار بود که نیروهای نظامی در عراق و سوریه و فرماندهان آن‌ها را با تعبیر بسیج مردمی و کار ویژه آن آشنا کنیم. آن‌ها گمان می‌کردند که بسیج مردمی در موازات ارتش نظامی غیر ممکن است و این نگاه به دلیل عدم داشتن یک درک ملموس از مفهوم بسیج بود. مدتی زمان برد تا نیاز و ضرورت تشکیل بسیج در سوریه برای فرماندهان نظامی این کشور جا بیفتد و عملاً زمانی این اتفاق افتاد که برخی از اقدامات معجزه‌آسای بسیجی در این کشور رخ داد. مهم‌ترین نمونه آن آموزش‌های فوق سریع به نیروهای مردمی بود.

در کشور سوریه آموزش به خدمه تانک چیزی حدود یک سال طول می‌کشید، اما در شرایط بحران نیاز بود که مردم این کشور برای دفاع از کیان خود به سرعت آموزش ببینند. در این مسیر ما نیروهای داوطلب را برای آموزش گرد هم آوردیم و ظرف ۱۲ روز آموزش‌های خدمه تانک را ارائه کردیم. بعد از پایان دوره، مسئولین نظامی سوریه باور نمی‌کردند و می‌گفتند که اینها بعید است که بتوانند از عهده کار میدانی برآیند. وقتی در میدان عمل از نیروهای آموزش‌دیده سؤالات فنی شد و آن‌ها کار خود را به نمایش گذاشتند، برای نه وزیر دفاع و نه هیچ مقام نظامی

دیگر این مهارت‌ها قابل باور نبود. اینجا بود که گوشه‌ای از معجزه‌های تشکیل بسیج مردمی و نیروهای داوطلب قابل باور شد.

در روزهای اول بحران در سوریه که تکفیری‌ها به دمشق نزدیک شده بودند و حتی بسیاری از نیروهای نظامی روس در بلا تکلیفی به سر می‌بردند، تحرکات بسیج مردمی و شجاعت‌های نیروهای حاضر در دمشق باعث شد که کارآمدی بسیج و تجربیات مستشاران ایرانی برای سوریه بیش از پیش ملموس شود. کسانی که می‌گفتند امکان ندارد که مثلاً کسی ظرف ۱۲ روز همه مهارت‌های کار با یک تانک جنگی را بیاموزد و یا می‌گفتند تشکیل یک بسیج نظامی مردمی در کنار ارتش امکان ندارد، بعد از دفاع جانانه همین نیروها از حرم حضرت زینب (س) و طرد تکفیری‌ها از اطراف مقر حکومتی در پایتخت اذعان کردند که راه حل بحران سوریه همین بسیج مردمی است. امروز سوریه به عنوان عمق استراتژیک برای جبهه مقاومت از هر محور دیگری مهم‌تر و اساسی‌تر است و البته برای تروریست‌ها و ایادی استکبار نیز به همین اندازه مهم است؛ چرا که می‌دانند شاهراه ارتباطی و استراتژیک برای پیروزی‌های بعدی همین منطقه شام است. امروز در عراق و سوریه جوان‌های شیعه و سنی، فوج فوج داوطلب مبارزه با تروریست‌ها هستند و نیاز اصلی ما آموزش‌های خوب و اثرگذار به مردم برای رزم‌زدن سرنوشت کشورشان است (<http://www.mehremashregh.ir/news/>).

۲-۴-۳- سردار حسین همدانی در چه شرایطی مدیریت مستشاری ایران در

سوریه را به عهده گرفت؟

سردار حسین همدانی در شرایطی مدیریت مستشاری ایران در سوریه را به عهده گرفت که همه شواهد و قرائن از سقوط قطعی نزدیک دولت سوریه خبر می‌داد. بسیاری از بخش‌های سوریه از سوی گروه‌های مسلح معارض به تصرف درآمده بود و پایتخت نیز در محاصره این نیروها قرار داشت.

همدانی در این فاصله تجربه بسیج را در سوریه پیاده کرد. ظرف شش تا نه ماه موفق شد «دفاع وطنی» که همان بسیج ملی است را با ترکیب نیروهای جوان شیعه و سنی به وجود آورد و از اینها به مثابه نیروهای خط‌شکن استفاده کند. این نیروهای جدید که قالب آموزشی جدیدی داشتند، توانستند عملیات‌های مهمی انجام دهند و امروزه نیروهای دفاع وطنی خود یک ارتش کارآمد

غیر کلاسیک هستند و به سرمایه‌ای برای مردم سوریه تبدیل شده‌اند. یکی دیگر از نکاتی که باید دربارهٔ سردار بسیجی، همدانی گفته شود، ولایتمداری او در عرصه بین‌الملل بود. ولایتمداری یک شاخص مهم در صداقت فرد است و زمانی اندازه آن مشخص می‌شود که «ابتلای بزرگی» پیش آید. این ابتلا در سال ۸۸ پیش آمد و معلوم شد که خیلی از مدعیان، ولایتمدار نیستند و ولایتمداری‌شان تنها به درد دوران عادی می‌خورد که «یدخلون فی دین الله افواجا»؛ اما ولایتمداری در عرصه بین‌المللی از ولایتمداری در عرصه داخلی مهم‌تر است؛ چرا که در عرصه بین‌المللی ما با انواعی از مشکلات و محدودیت‌ها روبه‌رو هستیم. در اینجا حفظ باور نسبت به «حقانیت» و «کارآمدی» و «بایستگی» رأی و نظر ولایت خیلی دشوار است؛ ضمن آنکه در این حوزه به دلیل خارج از دسترس بودن خیلی از شرایط، نظر رهبری از توسعه میدانی برخوردار است؛ یعنی فرد ولایتمدار به اقتضای صحنه می‌تواند بعضی از تصمیمات را شخصاً بگیرد. در اینجا توجه فرد به نظر رهبری و تلاش وسیع او برای تحقق آنچه «ولایت امر» فرموده‌اند از اهمیت مضاعفی برخوردار است. شهید حسین همدانی از این زمره افراد و ولایتمدار بود که وقتی نظر ولایت امر را بر لزوم حفظ سوریه از نفوذ جبهه استکبار دریافت کرد، برای تحقق آن به‌طور جدی وارد میدان شد و یقین داشت که نظر ولایت حتماً محقق می‌شود. او این صحنه دشوار را با تبسمی رضایتمندانه مدیریت کرد، نه با تسلیمی ناباورانه و همین عامل شهید همدانی را «دُرّی ثمین» در عرصه «ولایتمداری بین‌الملل» قرار داده است (<http://basirat.ir/fa/print/>).

۵-۳- خدمات مستشاری

خدمات مستشاری عبارت است از: ارائه مشورت‌های علمی، فکری، مدیریتی، کارشناسی و خدمات مهندسی، مشاوره، کاربرد، شناسایی و ارائه راه‌حل به موقع نیازها، بهینه و مطلوب‌سازی راهبردها، فرآیندها، تصمیم‌ها و یا حل یک مسئله؛ که به چند مورد آن اشاره می‌شود:

۱-۵-۳- دفاع از اماکن مذهبی و مقدسات اسلامی

تنها وجود بارگاه حضرت زینب «سلام‌الله علیهما» و دیگر اماکن مذهبی هم کافی است تا چرایی حضور مستشاری ایران در سوریه و شهادت همدانی‌ها مشخص شود. آن‌ها شب و روز در جای جای سوریه مبارزه کردند تا امنیت روز و شب تهران و مشهد و اصفهان و زاهدان فراهم

شود. «شهید همدانی... این‌ها اسمی هم ندارند؛ یک تعدادی‌شان معروف می‌شوند و شناخته می‌شوند، اکثرشان معروفیتی هم ندارند؛ اما این‌ها دارند امنیت را برای من و شما حفظ می‌کنند. اگر امنیت نباشد، دانشگاه نیست، تحقیق نیست، پژوهش نیست، نخبه‌سازی نیست. آنجایی که امنیت نیست، در واقع هیچ چیز نیست» (۹۴/۷/۲۲). هوشیاری این است که دشمن را نه در خانه یا پشت درب، بلکه هزاران کیلومتر آن‌ورتر متوقف کنی و شکست دهی، راهبردی که ایران انقلابی آن را با «حاج احمد متوسلیان» و یارانش آغاز کرد و تا حضور در سوریه و راه‌اندازی گروه‌های دفاع وطنی و تشدید روحیه مقاومت و انقلابی‌گری در سوری‌ها ادامه داشت. درست از همان ایام بود که ورق در شام برگشت و حلقه‌ی محاصره‌ی دمشق شکسته شد تا بار دیگر بر همگان اثبات شود که محور مقاومت هر جا که پا بگذارد موفقیت‌ها را به نام خود ثبت می‌کند. موضوعی که رهبر معظم انقلاب این‌گونه به آن اشاره می‌کنند: «جمهوری اسلامی، به توفیق الهی و به حول و قوه‌ی الهی، نه فقط مانع نفوذ دشمن در درون خود می‌شود، [بلکه] تا حدود زیادی مانع پیاده‌کردن نقشه‌های دشمن در منطقه هم شده است» (۹۴/۷/۱۵). همین عزم و اراده همراه با برنامه‌ریزی دقیق و حضور منسجم است که باعث شده سوریه‌ای که یکی از حامیان برجسته منطقه‌ای اش سه سال پیش بیان نمود «می‌خواهد تا چند هفته دیگر با برادرانش - همان تروریست‌های مخالف حکومت سوریه - در مسجد اموی دمشق نماز بخواند»، اکنون در شرایطی قرار بگیرد که روسیه با قوای نظامی‌اش همسوتر با محور مقاومت به هدف قراردادن مواضع تکفیری‌ها پردازد و چین هم عزمش را برای کمک نظامی در سوریه جزم‌تر نماید. لذا امروز دشمن متجاوز که طبیعتش در «پنجه انداختن» است، احساس کرده که خاکریز سوریه قابل نفوذ نیست و سخن از راه حل سیاسی به میان می‌آورد. این‌ها همه از «توفیقات مقاومت» است و ناشی از خون پاک شهدای سوری، ایرانی، عراقی، لبنانی، افغانی و ... است. در این سرزمین، پیر و جوان، از سرادر بسیجی، همدانی تا جهاد مغنیه، خونشان به زمین ریخت تا درخت مقاومت و بیداری اسلامی را آبیاری کنند تا امروز به جایی برسد که «تُرْهَبُونَ بِهٖ عَدُوِّ اللَّهِ وَ عَدُوِّكُمْ». در تحلیل وقایع سوریه، مهم‌ترین مسئله گم‌نکردن ریشه‌ی اصلی و پشت پرده آن است. متوقف‌شدن در گروه‌های تکفیری و اقداماتشان بدون توجه به علل و حامیان شکل‌گیری آن‌ها به بیراه رفتن است. نمی‌توان موضوعی چالشی را در منطقه غرب آسیا بررسی کرد و ردی از صهیونیست‌ها ندید. محور سیاست‌های آمریکا در منطقه هم حفظ و

تقویت این رژیم جعلی است. از همین جا است که اختلاف مبنایی ما با آمریکایی‌ها آغاز می‌شود؛ ما رژیم صهیونیستی را غده سرطانی می‌دانیم که «۲۵ سال آینده را نخواهد دید» و آمریکا حفظ کیان آن را اصل تغییرناپذیر سیاست خارجی‌اش. از منظر آمریکایی‌ها، خاورمیانه جدید، تجزیه منطقه، راه‌اندازی و حمایت از گروه‌های تروریستی، پشتیبانی تمام‌قد از رژیم‌های دیکتاتوری، همه و همه برای حفظ امنیت اسرائیل است (<http://shajar.aqr.ir>).

۲-۵-۳- اهمیت استراتژیک سوریه در محور مقاومت

اگرچه پادشاه جوان اردن در سال ۱۳۸۳ از سوی غربی‌ها مأموریت یافت کلیدواژه‌ی «هلال شیعی» را وارد ادبیات سیاسی جهان اسلام کند تا به ایران‌هراسی و شیعه‌هراسی دامن بزند، اما امروز بیش از آن، سخن از محور مقاومت و موفقیت‌هایش در سطح منطقه رواج دارد. بارزترین نکته در مروری اجمالی بر تحولات سال‌های اخیر منطقه‌ی غرب آسیا، نزاع محور مقاومت با رژیم صهیونیستی و دشمنان منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای آن و دست بالای محور مقاومت در همه این سال‌ها است. آزادسازی جنوب لبنان، جنگ ۳۳ روزه، نبرد ۲۲ و ۸ روزه غزه در کنار توفیقات روزافزون جمهوری اسلامی در حوزه‌های علمی، نظامی و هسته‌ای گوشه‌ای از دستاوردهای نیروهای انقلابی و جهادی در پهنه‌ی دریای مدیترانه تا خلیج فارس است. به همین دلیل، اسرائیل و حامیانش فرصت بحران داخلی سوریه را غنیمت شمرده و همه‌ی همت خود را مصروف ضربه‌زدن به محور مقاومت از طریق فروپاشی دولت این کشور و از بین بردن تمامی زیرساخت‌ها و توان نظامی آن کردند. اکنون سوریه نماد مقاومت و شکست‌ناپذیری آن است. نکته‌ای که سید حسن نصرالله هم به آن اشاره می‌کند: «زمانی که جوانان ما در سوریه به شهادت می‌رسند، برای لبنان و سوریه و فلسطین شهید می‌شوند؛ اگر سوریه رفت، فلسطین و قدس از دست می‌روند و گم می‌شوند». سوریه در سال‌های متوالی از سویی همچون خاکریزی گسترده در مقابل تجاوزات صهیونیست‌ها پایداری کرده تا مانع گسترش خطر اسرائیل شود و از سوی دیگر مسیری امن و کانالی مطمئن برای حمایت و پشتیبانی از حزب‌الله لبنان و حماس و جهاد و سایر گروه‌های فلسطینی بوده است. به همین دلیل است که سید مقاومت می‌گوید: «اگر سوریه سقوط کند، مقاومت محاصره خواهد شد و اسرائیل به لبنان خواهد آمد و همه‌ی دستاوردهای مقاومت از بین خواهد رفت، سوریه "کمر مقاومت"»

است و مقاومت نمی‌تواند همین‌طور تماشاچی باشد و ببیند که این کمر شکسته می‌شود» (همان سایت).

۳-۵-۳- حضور گروه‌های تکفیری - تروریستی در شام

مهم‌تر از تهدیدات امنیتی این گروه‌ها برای منطقه‌ی ما و بلکه کل جهان، اندیشه و برنامه‌ای است که چنین گروه‌هایی را تأسیس و تجهیز کرد. سیمور هرش تحلیل‌گر سرشناس آمریکایی در سال ۲۰۰۷ در گزارشی از همکاری دولت وقت آمریکا و عربستان سعودی برای تضعیف ایران و حزب‌الله در سوریه و لبنان خبر داده و محصول جانبی این همکاری را رشد و روی کار آمدن گروه‌های افراطی سلفی در منطقه می‌داند. غرب با راه‌اندازی و حمایت از این گروه‌ها دو هدف را دنبال می‌کند؛ اولاً انحراف در مسیر بیداری اسلامی و تضعیف محور مقاومت؛ ثانیاً ادامه بازی نخ‌نما شده‌ی مبارزه با تروریسم و تشکیل ائتلاف فشل ضد داعش تا بلکه بتوانند از طریق آن، هم خود را فرشته‌ی نجات جا بزنند و هم نقش خود را در تقویت داعش، النصره و ... پنهان کنند. حال این سؤال مطرح می‌شود که چرا عده‌ای هنوز به صداقت و توانمندی آمریکا باور دارند و برای حل مشکلات به آن دخیل می‌بندند؟ (همان سایت).

۳-۶-۳- اهداف خدمات مستشاری

۳-۶-۱- تصمیم‌سازی: براساس مبانی علمی و منطقی برای مدیران و فرماندهان است (با استفاده از توانمندی‌های علمی و تخصصی مستشاران).

۳-۶-۲- ارتباط دانش با صحنه عمل: یکی از مشکلات دانشگاه‌های ایران، جدابودن آموزش از صحنه عمل است.

۳-۶-۳- ایفای نقش دانشگاه‌ها.

۳-۶-۴- تبدیل دانش ضمنی به دانش صریح: از آنجا که تجربه متراکمی در سطح بسیج موجود است، مستشاران می‌توانند ضمن حضور در عرصه و میدان عمل، دانش ضمنی موجود در رده‌ها را با تجربه و دانش خویش به دانش صریح و قابل استفاده تبدیل نمایند.

۳-۶-۵- شناسایی نظام مسائل و مشکلات: شناسایی و ارائه راه‌حل‌های کاربردی.

۶-۶-۳- جهت‌دهی به سیاست‌های حمایتی.

۶-۶-۳- فعالیت در حوزه بین‌الملل: توانمندسازی و ارائه راهبردهای کلان به ارتش کشورهای دوست و همسو، نهضت‌ها، جنبش‌های اصیل اسلام و عدالت‌خواه در سطح جهان در راستای مأموریت‌های محوله

۱-۶-۳- دشمنان فکر می‌کردند می‌توانند اهل سنت را علیه انقلاب اسلامی بشورانند.

امروز جنگ سوریه بین اهل سنت است، اما نقش جمهوری اسلامی و فرزندان انقلاب در این میان چیست؟!

«الدفاع الوطني» که بیش از ۱۰۰ هزار عضو دارد و توانسته است صدها منطقه را آزاد کند، از جوانان اهل سنت هستند؛ جوانان شافعی سوریه که عاشق انقلاب اسلامی و رهبری هستند. محبوب‌ترین ملت در نزد ملت سوریه ملت ایران است و ۵ میلیون اهل سنت سوریه در حد پرستیدن، ملت ایران را دوست دارند؛ اما تبلیغاتی غربی-عربی اینگونه جلوه‌گر می‌شود که شیعیان ایران آمده‌اند تا هلال شیعی ایجاد کرده و اختلاف در جهان عرب ایجاد کنند! به واقع اینطور نیست.

ولی در واقع چه کسی ابتدا وارد سوریه شد؟! استکبار آمد دست ایران را قطع کند و حزب‌الله را تضعیف کند و امنیت اسرائیل را برقرار شود، اما بعداً استکبار اعتراف کردند که ایرانیان دومین تشکیلات بزرگ را در سوریه ایجاد نمودند و اسمش را گذاشتند حزب‌الله سوریه، البته ما می‌گوییم دفاع الوطني!، در این نبرد ۴ ساله نقش اول را ترکیه گرفت، بعدها قطری‌ها آمدند؛ الان هم عربستانی‌ها نقش اساسی را در ایجاد جنگ در سوریه ایفا می‌کنند، بیش از ۵۰ هزار نیروی تکفیری را از سراسر جهان بسیج کردند و به آنجا بردند و با دلارهای نفتی عربستان از این نیروها پشتیبانی می‌کنند، به نحوی که تکفیری‌های تروریست هیچ کمبودی را احساس نمی‌کردند. براساس محاسبه‌های نظامی باید کار سوریه تمام می‌شد، اما چه شد؟! ارتش سوریه ابتدا حضور بسیج مردمی را در کنار خود غیرممکن می‌دانست، ولی همان نسخه امام راحل برای ایران چاره‌ساز شد. مردم را باید حول محور تشکیل بسیج و تفکر بسیجی متحد کرد تا در مقابل

مشکلات متحد شوند؛ چرا که ایمان داریم نظامی که به مردم متکی است، زنده است. ابتدای کار، نیروهای نظامی در سوریه و حتی عراق و فرماندهان آنها حضور بسیج مردمی در کنار ارتش نظامی را غیرممکن می‌دانستند که ناشی از عدم فهم توان و قدرت بسیج بود؛ اما ما کار آموزش‌های سریع را شروع کردیم و هنگامی که این نیروها عملکرد خود را در میدان به اثبات رساندند، مقامات نظامی سوری هم به قدرت این نیرو مردمی ایمان آوردند.

دشمنان به علت عدم موفقیت در سوریه، سمت و جهت حملات را به سمت عراق بردند و برنامه‌ریزی کردند تا با حملات سریع خود، عراق را اشغال و جنگ را به مرز ایران بکشانند، سپس به سوریه بازگردند.

سال گذشته حمله به موصل را آغاز کردند، از نظر آنها کار تمام شده بود؛ چرا که روی ۲ ارتش عراق که در این منطقه حاضر بودند، عملیات روانی صورت گرفته بود و گازانبری وارد موصل شدند و مانند مغول‌ها با قطعه قطعه کردن و سر بریدن‌ها، وحشت ایجاد کردند و این جزئی از تاکتیک عملیات روانی آنها به حساب می‌آمد. تکفیری‌ها به سرعت توانستند موصل را بگیرند و بلافاصله راهی بغداد شوند. به تمام نیروهای تکفیری تأکید شده بود به سمت هیچ منطقه‌ای جز بغداد حرکت نکنند و اصلاً به سمت کربلا، نجف یا الاماره حرکت نشود؛ چرا که اگر بغداد را بگیرند، کار تمام است.

۲-۶-۳- جوانان ایرانی مانع سقوط بغداد شدند

باز هم به اعتراف دولتمردان، نخست‌وزیر و تمایم احزاب عراقی این ایرانی‌ها بودند که عراق را نجات دادند. درست است که ما یک جنگ ۸ ساله با عراق داشتیم، اما حساب صدام و حزب بعث از مردم عراق جدا بود؛ اولین افرادی که وارد عراق شدند و مانع از سقوط بغداد شدند، جوانان ایرانی بودند.

این فرزند برومند انقلاب، حاج قاسم سلیمانی بود که بلافاصله با نیروهای خود وارد عراق شد. آنها هیچ نشانه‌ای برای شکست یا حتی مقاومت در مقابل خود نمی‌دیدند، از موصل تا بغداد هم که فاصله‌ای نبود، باید کار تمام می‌شد. این مطالب را آنها می‌گویند، آمریکایی‌ها اعتراف می‌کنند، عربستانی‌ها اعتراف می‌کنند که این ایرانی‌ها بودند؛ ژنرال چند ستاره آمریکایی در جمع

فرماندهان خود گفته است که ما در منطقه از عراق و افغانستان تا سوریه هر کاری خواستیم انجام دادیم، ولی نمی‌دانیم این ایرانی‌ها در آخر کار یک قدرت ناشناخته‌ای دارند که وارد میدان می‌شوند و همه چیز را از ما می‌گیرند. همین فرمانده می‌گوید ما آمریکایی‌ها بودیم که ملت عراق را از زیر بار ظلم و ستم صدام رها کردیم؛ بنابراین ما باید محبوب‌ترین ملت در عراق می‌شدیم، ولی آن‌ها با لنگه کفش رئیس‌جمهوری ما را می‌زنند و قانون مصوب می‌کنند که آمریکایی‌ها باید بروند. اینها حاصل قدرت ناشناخته ایران است.

این پیروزی‌ها را نه ما، بلکه دشمنان ما مطرح می‌کنند. در این بین، یک فضایی را بعضی‌ها درست می‌کنند که آخر ما به کجا رسیدیم؟! بله ما به خیلی جاها رسیدیم. دیدید که نه تنها عراق و بغداد سقوط نکرد، بلکه یک تشکل بسیجی به نام «الحشد شعبی» ایجاد شد که بسیار قدرتمند است؛ بعد از حمله به عراق، ارتش عراق نابود شد؛ اما حالا تشکیلات بسیجی و قدرتمند «الحشد شعبی» راه‌اندازی شده است و تشکل‌های نظیر کتائب، عصاب و ... توسعه یافتند. جنبش بدریون که در زمان دفاع مقدس در دفاع از آرمان‌های اسلامی شکل گرفته بود و دلبسته به ما بودند، اما بعد از سقوط صدام در بخش‌های سیاسی فعال شدند و از نظر نظامی ضعیف شد، اما مجدداً جای خودش را پیدا کرد.

۳-۶-۷-۳- جوانان شیعه و سنی، بغداد را پادگانی غیرقابل سقوط کردند.

در جنوب بغداد، ۲ میلیون شیعه وجود دارند و البته جوانان اهل سنت هم به برادران شیعه خود برای دفاع از عراق پیوستند و بغداد را تبدیل به پادگانی بزرگ کردند که غیرقابل سقوط است. در مقابل، دشمنان هر جور حمایتی را برای دفاع از تکفیری‌ها انجام دادند، ولی دیدند شرایط عوض شد. ما در زمان دفاع مقدس، مهران را پاک‌سازی کردیم، ولی دوباره آمدند مهران را اشغال کردند و نگرانی‌ها افزایش پیدا کرد که چه شد ما که دوباره مهران را از دست دادیم؛ این جنگ است! امام گفتند باشد بروید دوباره مهران را آزاد کنید. امروز هم جنگ است در عراق، سوریه و لبنان و خداوند متعال به برکت حضور جوانان و شهدا این توفیق را قسمت ما کرده است که دفاع از مظلوم کنیم. سال ۹۲ ما در سوریه ایتم را دعوت کردیم؛ دختران و پسرانی که پدر و مادر و همه اقوام‌شان کشته شده بودند، از مجلس شورای اسلامی هم افرادی حضور داشتند و

دیدند که دختری از خانواده اهل سنت در منطقه یرموک همه اعضا خانواده اش را در مقابل چشمانش کشته بودند و پاهای این دختر بی گناه را هم از بالای زانو قطع کردند و خودش را فرستادند برای این سمت تا عبرت شود که هر کس از ملت سوریه دفاع کند و با ایرانی‌ها باشد، سرنوشتش این است. روستایی که از بچه چند ماهه تا پیرمرد بالای ۸۰ ساله، همه مردانش را کشته‌اند و هیچ مردی در این روستا وجود ندارد و صدا و سیما آمد تا برای تاریخ این وقایع را ثبت کند؛ یا اینکه ۳ روستا در لاذقیه را قتل‌عام کردند. آن روزهای اول جنگ خانم‌ها را نمی‌کشتند، ولی با فتوای بعدی‌شان، خانم‌ها را هم جزو کفار دانستند و نسل‌کشی را به راه انداختند. اینها اهل سنت هستند، شافعی هستند، چرا اینها را دیگر می‌کشید؟!

۴-۶-۳- رهبری گفت کاری کنید از هر دو طرف کشته کم شود!

ما باید مواظب باشیم؛ حضرت آقا فرمودند مردم، دشمن شناسی لازم است. بدانید این تکفیری‌ها، این سلفی‌ها، فریب‌خورده هستند، دشمن ما نیستند؛ آرمان ما کشتن اینها نیست؛ دشمن و شیطان بزرگ، آمریکا است؛ او دارد اینها را مدیریت می‌کند، او (آمریکا) از محمدرضا شاه دفاع می‌کرد که این همه شهید را روی دست ملت ایران گذاشت. بعد از پیروزی انقلاب، ده‌ها واقعه و اقدام علیه انقلاب و مردم را مدیریت کردند. از کردستان و خلق عرب، خلق مسلمان و گروهک‌های مختلف منافقین. آمریکایی‌ها گشتند و یک بازیگر خوب به نام صدام پیدا کردند و ۸ سال او را به جان ملت و انقلاب ما انداختند. بعد از آن توطئه‌ها، ۷۸ و ۸۸ را طراحی کردند، آن‌ها غائله سوریه و بحران منطقه را ایجاد کردند. سوریه ویران شده و هزاران خانواده بی‌سرپرست شده‌اند. سه منبع اقتصادی سوریه یعنی توریست، نفت، دام و کشاورزی ۴ سال است که فلج و نابود شده است.

در عراق جنایت‌های اینها را دیدید. امروز هر زن و مرد و هر مسلمانی دلش به درد می‌آید. این بمباران‌های وحشتناک عربستان در یمن، کار انسان است؟! اینها خیلی جنایتکار هستند، اینها اهل معامله نیستند، باور کنید اینها هیچ خوبی از آدمیت نبرده‌اند. فرزندان ملت ایران به کمک افرادی رفتند که مظلومانه کمک می‌خواستند. حضرت آقا از ما خواستند در سوریه از هر دو طرف کشته کم شود. سؤال ما این بود که حالا طرفداران نظام سوریه

و ملت سوریه بله، ولی طرف مقابل دیگر چرا؟! ایشان گفتند اینها جوانان مسلمان هستند و دشمن اینها را فریب داده است. اینها با تفسیر غلط قرآن، مردم را به عنوان مشرک می‌کشند، اینها فریب خوردند، باید دید کارگردان کیست.

۵-۶-۳- دستاورد دفاع ۸ ساله تا ساحل مدیترانه و شاخ آفریقا پیش رفته

امام ما گفتند هرچه فریاد دارید، بر سر دشمن بزنید و این دشمن را هم معرفی کردند، شیطان بزرگ هم معرفی کردند. امروز خون جوانان ملت ایران به بار نشسته، دستاورد دفاع ۸ ساله تا ساحل مدیترانه و شاخ آفریقا پیش رفته. یک روزی آرزوی ما آزادسازی مهران و کله قندی بود و در ادامه آزادسازی و فتح خانقین و بصره که تازه نرسیدیم. امروز آرزوی ما تحقق یافته و جبهه ما چند برابر جبهه دفاع مقدس است. برای امنیت کشورمان خط دفاع را از مرزها فاصله دادیم. از مردم می‌خواهم دعا کنند جبهه حق و مجاهدین جبهه اسلام پیروز شوند. بدانید اگر دشمن ما را فریب بدهد و مرزهای ما ناامن شود، تازه می‌فهمیم امنیت یعنی چه؟ یکبار تجربه کردیم، جوان‌ها از پدر و مادر خود تجربه ناامنی را پرسند. امروز از هر کدام از مردم سوریه پرسید از دولت چه می‌خواهید؟ هیچ کس نمی‌گوید آب و نان و برق می‌خواهیم که ندارند، شغل ندارند، اما فقط و فقط امنیت می‌خواهند، آن هم امنیت نفس کشیدن!

مقام معظم رهبری فرمودند: اخبار موثق داریم که دشمنان ما در یک ائتلاف با بعضی از کشورهای منطقه مرزهای ما را ناامن کنند؛ مطمئن نمی‌توانند، اما اگر اتحاد و کشور ما را مورد هدف قرار دهند، بدانید موفق خواهند شد. از همین رو، رهبری بر همدلی تأکید دارند. چون تهدید علیه ما است، باید متحد باشیم؛ بله اختلاف داریم، ولی در منافع ملی باید متحد باشیم. باور کنید وقتی برای رضای خدا کار کنید، همه چیز عبادت است. البته مردم ما در یک نقطه مشترک هستند؛ در زمانی که احساس کنند هویت‌شان در خطر است، همه اقشار حتی اقلیت‌های مذهبی وارد میدان می‌شوند. بنابراین شهدای ما که از ناموس ملت دفاع کردند، مردم ما با وجود اختلاف خود، همه از شهدا دفاع می‌کنند و خطاب به شهدا این پیام را دارند که شما خیلی مرد هستید. باید بگویم شهدای اسلام از جمله حضرت علی (ع) و حضرت زهرا (س) مظلوم بودند، شهدای ما در سوریه و عراق هم مظلومانه و غربت‌شان از شهدای بزرگ ما بیشتر نیست. شاید هیچ نامی از آن‌ها

مطرح نشود، اما ایمان داشته باشید که خداوند اینها را معرفی خواهد کرد، به نحوی که از همه بیشتر شناخته خواهند شد. البته در روزهای اول حساسیت‌ها کمی بیشتر بود، اما امروز مردم تشیع‌های پرشکوهی از این شهدا انجام می‌دهند (<http://salamdelfan.ir>).

۷-۳- سطوح خدمات مستشاری

۱-۷-۳- راهبردی: تعیین و تبیین نیازهای راهبردی، تدوین و تدریس و

سیاست‌ها، ایجاد اتاق فکر، کشف و ترسیم آینده.

۱-۷-۳- نقش راهبردی سردار بسیجی، همدانی در جنگ سوریه

با عقب رانده شدن تروریست‌ها از حومه لاذقیه توسط بمباران روس‌ها و همچنین خبرهای خوشی که از حماه و آزادسازی بخش‌های وسیعی از حلب به گوش می‌رسد، نشان‌دهنده آن است که سردار راهی را در عملیات زمینی آغاز کرد که در نهایت منجر به آزادسازی کامل سوریه خواهد شد.

سردار بسیجی، همدانی در بدو اعزام به سوریه، از رهبری دستور می‌گیرد که باید به هر نحوی که شده در آنجا بماند و برای مدیریت اوضاع در کنار نظامیان سوریه باشد. مقام معظم رهبری تأکید داشت که سوریه مانند یک «طفل مریض» است که خود از بیماری‌اش مطلع نیست و شهید همدانی باید در کنارش بماند و اگر دکتر نیامد و دارو نخورد؛ او را به این کار تشویق کنید. سرداری که پیش از این، بند پوتین‌هایش را در فتنه ۸۸ سفت بسته بود؛ در دمشق ماند و با تأسیس نیروهای مردمی، «تیپ فاطمیون» و سایر نیروهای رزمنده، از حرم حضرت زینب (س) دفاع کرد و تروریست‌ها را به یاری خداوند متعال از حریم حرم دور کرد. دمشق‌قی که در آن روزها رنگ و بوی سقوط از آن به گوش می‌رسید؛ به نحوی که حتی مستشاران و سران کشورهای حامی سنتی اسد مانند چین و روسیه نیز بشار را تنها گذاشته و به کشورهایشان فرار کرده بودند؛ اما همین همراهی باعث شد تا سد غرور حزب بعث در برابر تواضعش زانو بزند و دلاوران ایرانی را به عنوان مستشار قبول کند. از سوی دیگر در این شرایط وقتی یکی از سرداران ارشد ایرانی به گرمی با عوامل ارتش عربی سوریه برخورد و به اصطلاح با آنان سلام و علیک داشت؛ دل‌های آن‌ها را نرم می‌کرد.

به هر حال، سردار خوب می دانست که برای گشایش در جنگ، «ایمان» مهم ترین ملاک است. فاکتوری که در آن روزها در ارتش بعث سوریه دیده نمی شد. ارتشی که شراب می خورد، در آن نمازخواندن ممنوع بود و نمی توانست مفهوم «جنگ شهری» و نامنظم را خوب درک کند؛ حاج حسین را به این وادا داشت تا نیروهای مردمی مسلمان را در کنار هم جمع کند. آغاز همین فکر سبب شد تا نیروهای داوطلب افغان آموزش ببینند و سفت و سخت پای دفاع از حرم حضرت زینب (س) بایستند. سردار بسیجی، همدانی با ایمان، رشادت و ولایت مداری که در آن ها دید، لقب **فاطمیون** را برای آن ها انتخاب کرد. فاطمیونی که امروز لشگری شده اند کاری؛ و هر جا که گره ای بر جنگ می افتد به عنوان گره گشا وارد میدان می شوند. این همه از سرداری که در تأسیس چندین لشکر نقشی اساسی را ایفا کرده است، به هیچ وجه دور از انتظار نبود. در کنار این، نیروهای مردمی خود سوریه که دائماً شاهد به یغما رفتن ناموس و کشته شدن عزیزانشان بودند؛ برخلاف ارتش، انگیزه خوبی برای جنگ با داعش داشتند. به طوری که بعدها همین نیروهای مردمی توانستند در برابر یورش تروریست ها به شهرها و روستاها استقامت کنند. حاج حسین همدانی به خوبی این انگیزه را درک کرد!

در روزهایی که حدود هشتاد درصد سوریه دست تروریست های تکفیری بود و ارتش سوریه مدام صحنه ها را ترک می کرد؛ سردار و یارانش ایده تشکیل نیروهای مردمی را می دهند. در ابتدا مقامات سوری این حرف را جدی نمی گیرند، لکن وقتی کار را شروع می کنند، درست مانند آن ۸ سال باز هم دنیا را وادار به تعجب می کنند؛ به طوری که وقتی مردم عادی در کمتر از یک ماه خدمه تانک می شدند؛ طبیعی بود ارتشی که حدوداً ۳ الی ۴ سال وقت صرف آموزش برای خدمه تانک می کرد را به تعجب وادار؛ اما در آن زمان مشکلی که وجود داشت این بود که مردم مذهب واحدی نداشتند و در نگاه اول به نظر می رسید که با توجه به تبلیغات حامیان صادق شیرازی و وهابیون، متحد کردن شیعه و سنی در کنار هم کمی سخت باشد. از طرفی هم نمی شد که تنها یکی از آن ها را پذیرفت؛ چرا که این تصمیم بعدها در آزادسازی و یا حراست از شهری که عمده جمعیت آن، مذهب دیگر بود، مشکل ساز می شد. این موضوع حاج حسین را نگران کرده بود، اما یار احمد متوسلیان مردی نبود که به همین زودی عاجز شود. از این رو عده ای را از ایران مأمور می کند تا برای تبلیغ و انجام کار فرهنگی به سوریه بیایند. خیلی از مبلغان وقتی شرایط

موجود در سوریه، حزب بعث و ... را می‌بینند، حتی گاهی از کوره در می‌رفتند و لوازم امر به معروف و نهی از منکر را از یاد می‌بردند و در اینجا بود که سردار وارد می‌شد و این نکته را که برای رسیدن به هدف، شیعه باید خون دل بخورد را به آن‌ها تذکر می‌داد. حاج حسین برای مدیریت این فضا بر روی رفتار تأکید داشت، به نحوی که بعدها با رفتار شایسته مستشاران نظامی و فرهنگی ایرانی در سوریه، بشار اسد به این نکته اذعان داشت که اگر حاج قاسم سلیمانی و یارانش در انتخابات کاندید می‌شدند، از من بیشتر رأی می‌آوردند! حتی این رفتار باعث شد تا خیلی از افسران ارتش نیز که تا همین چند وقت پیش، نمازخوان‌ها را معجزات می‌کردند، بیایند و از سردار بسیجی، همدانی نحوه نمازخواندن را جویا شوند. این اتفاقات و هزاران مصداق دیگر سبب شد تا حاج حسین همدانی به ایمانی که برای نیروهای رزمی مد نظرش بود، نزدیک شود.

روزها می‌گذشت و اخبار تلخ و شیرین از سوریه به گوش می‌رسید! تا جایی که حس می‌شد به علت از بین رفتن بیشتر سرمایه‌های اقتصادی سوریه از یک طرف و استقامت نیروهای مردمی و تیپ فاطمیون از طرف دیگر، جنگ به سمت فرسایشی شدن پیش رود. این فرسایش در نهایت می‌بایست یکی از طرفین درگیر را وادار به کوتاه آمدن و مذاکره کند، اما سردار از رهبرش دستور داشت! نمی‌توانست خُلف وعده کند، از این جهت تلاشش را دوچندان کرد لکن نیروهای سوری هم بی‌انگیزه شده بودند! خیلی‌هایشان می‌آمدند، چند روزی می‌ماندند و بعد می‌رفتند پی زندگیشان! باقی هم تا شرایطی برایشان فراهم نمی‌شد، تن به جنگ نمی‌دادند. از این میان، فقط عده‌ای قلیل برای سردار باقی مانده بودند؛ لکن با این وجود باز هم تمام تجربیاتش را به کار می‌گرفت تا اوضاع از این که هست بدتر نشود. همین استقامت سبب شد تا کسانی که در روزهای اول عطای دمشق را به لقایش بخشیده و پا به فرار گذاشته بودند؛ حال جنگنده‌های خود را آماده و بمب‌هایشان را بر سر داعش خراب کنند. بمباران‌های دقیقی که راه را برای نیروهای تازه اعزام شده روسی و سوری هموار می‌سازد تا به زودی ماجرا را خاتمه دهند.

بعد از حضور و دخالت جدی روس‌ها در صحنه‌ی سوریه، واکنش‌های متفاوتی در این باره ایجاد شد. حامیان تروریست‌ها مجبور به نشان دادن چهره‌ی واقعی خود شدند؛ و این بار علناً از تریبون‌هایشان به حمایت از تروریست‌ها پرداختند. البته این حمایت تا زگی نداشت، زیرا در مدت حضور ائتلاف آمریکایی در منطقه، تنها کمتر از ۵۰۰ نفر داعشی به هلاکت رسیدند. این در حالی

است که برای جنگنده‌های ائتلاف، هزاران ساعت سورتی پرواز ثبت شده بود. اما حمایت کرکس‌های آمریکایی از تروریست‌ها به همین جا ختم نمی‌شود؛ به طوری که وقتی داعش الرمادی را در عراق به اشغال خود درآورد، ستون‌های پیاده عظیمی را برای حمله به تدمر، راهی سوریه کرد. حال سؤال اینجاست که چرا جنگنده‌هایی که به راحتی می‌توانستند این ستون‌کشی‌ها را منهدم کنند؛ به تماشا نشستند تا تدمر اشغال گردد؟! شایان ذکر است که تدمر شهر بسیار مهمی برای نفوذ در دمشق به حساب می‌آید! با تمام این شرایط، حال حامیان داعش قیافه حق به جانب گرفته و از به درک واصل شدن چند صد تروریست به وسیله روس‌ها (در کمتر از هزار سورتی پرواز) احساس نگرانی می‌کنند.

در این میان واکنش عجیب دیگری نیز رخ داد و آن التماس سعودی‌ها به روس‌ها بود تا مواضع تروریست‌های دست‌آموزشان در امان بماند! شاید طبیعی باشد کشوری که پادشاهش در گما به سر می‌برد، درگیر اختلافات داخلی است، آبرویش در اتفاقات اخیر حج از بین رفته و ناوهای جنگی‌اش درگیر چنگال محکم انصارالله یمن شده است؛ دیگر نتواند وقتی را صرف حمایت از فرزندان نامشروعش کند؛ از این جهت چاره‌ای جز التماس به روس‌ها ندارد. از طرفی بعد از مدت‌ها حضور آمریکا در منطقه و پیشبرد اهدافش، روسیه دیگر نمی‌خواهد اشتباهش را در افغانستان تکرار کند و به همین سبب گمان می‌شود ریال‌های عربی نتواند جایگزین قدرت‌نمایی دومین ارتش دنیا برای حفظ منافعش شود. از طرفی نیز به تازگی آمریکایی‌ها اعلام کرده‌اند که حمایت خود را از برخی نیروهای تکفیری برداشته و به نحو دیگر از آنان حمایت می‌کنند. این تنهاماندن تروریست‌ها و حواس‌جمعی روس‌ها می‌تواند به مرور شرایط را برای پایان تکفیری‌ها مهیا کند. این حواس‌جمعی روس‌ها حتی در جنگیدنشان نیز مشهود است، به نحوی که در افغانستان وقتی هواپیماهایشان هنگام برخاستن از باند با راکت مورد اصابت قرار می‌گرفتند، کاملاً درمانده شده بودند؛ اما اکنون بالگردهایشان به طور ۲۴ ساعته در اطراف فرودگاه‌ها پرواز می‌کنند تا هر گونه تحرک را مورد هدف قرار دهند. این مصداق نشان‌دهنده عزم روس‌ها در سوریه است. از طرف دیگر درگیری سوخوهای روسیه با اف ۱۶ های ترکیه و قفل چندین دقیقه‌ای بر روی آن‌ها، همه حاکی از این است که روس‌ها همچنان پا به کارند.

در این بین که همه در پی انعکاس عقب‌راندن تکفیری‌ها از اطراف لاذقیه توسط روسیه

بودند، سردار و یارانش نیز نیروهای پیاده را به تدریج آماده کردند، زیرا که شرط اصلی در پیروزی تصرف زمین است و بمباران به تنهایی نمی‌تواند کاری را از پیش ببرد! خبرهای خوشی هم که این روزها از حماه می‌رسد، گواه بر این مدعاست! اخباری که اگر نتیجه آن منجر به فتح حلب شود، پیروزی بزرگی در سوریه محسوب می‌شود؛ چرا که حلب به تنهایی جمعیت زیادی از سوریه را به خود اختصاص داده است و و فتح آن یقیناً سبب مهیاشدن دو شرط مهم می‌شود: اول آنکه رقه (پایتخت داعش و استان مهم نفتی) در دو جبهه درگیر خواهد شد که این امر حکایت از سهولت در آزادسازی آن را دارد و دوم آنکه بخش مهمی از مرز مشترک سوریه با ترکیه از دست تروریست‌ها خارج می‌گردد. حال آنکه با عقب رانده شدن تروریست‌ها از حومه لاذقیه توسط بمباران روس‌ها و همچنین خبرهای خوشی که از حماه و آزادسازی بخش‌های وسیعی از حلب به گوش می‌رسد، نشان‌دهنده آن است که **سردار** راهی را در عملیات زمینی آغاز کرد که در نهایت منجر به آزادسازی کامل سوریه خواهد شد و قطعاً دیری نمی‌پاید که همانند هم‌رزمش محمد جهان آرا، مردم حلب برایش ندای «حسین نبودی ببینی» سر دهند و لقب ابو وهبی را که برای سردار بسیجی، همدانی در نظر گرفته بودند، در چند روز مانده به محرم آنان را یاد وهب و حبیب دشت کربلا بیاندازد و اینکه به خاطر داشته باشند که حاج حسین مانند شهدای دشت کربلا تمام دلبستگی‌هایش را برای عزت مردم سوریه، در ایران جا گذاشت. باشد که بعد از اتمام این حوادث، این فداکاری فراموش نشده و سوریه با درس‌هایی که از خون سردار گرفته است بار دیگر خود را اسیر دست منفعت‌طلبان نکند و بداند این سردار بود که با استعانت از باری تعالی و مدیریت هوشمندانه، توانست تحولات اشاره‌شده را رقم بزند، والا اگر استقامت همین حاج حسین و یارانش نبود، نیروهای روس به یاد همان اوایل جنگ و ماجراهای دمشق، هیچ‌گاه جرأت ورود به سوریه را در خود نمی‌پروراندند (<http://hamedanestan.ir/>).

۲-۷-۳- سطح ستادی: تدوین آیین‌نامه‌ها، برنامه‌ها، سیاست‌ها در سطوح پایین‌تر.

۳-۷-۳- سطح عملیاتی: ارائه مشاوره و شرکت در جلسات اجرایی، کمک به تدوین دستورالعمل‌ها و روش‌های جاری، نظارت بر فرآیندهای اجرایی، کنترل اثربخشی برنامه‌ها و ... اشاره نمود.

مستشاران نظامی ایران در سوریه در ۴ سطح حضور دارند.

امنیت ملی ایران و سوریه به هم گره خورده است و اگر ایران از سوریه دفاع نکند، به ناچار

باید در جاهای دیگری درگیر شود. سوریه بیش از چهار سال است که در نقطه تمرکز تلاش راهبردی یک ائتلاف جهانی قرار گرفته است و مستشاران نظامی جمهوری اسلامی ایران در چهار سطح راهبردی، عملیاتی، تاکتیکی، فنی و امدادی در سوریه حضور فعال دارد. این ائتلاف شامل آمریکا، برخی از کشورهای اروپایی و متحدان منطقه‌ای آن همچون عربستان است که تروریست‌ها را مورد حمایت‌های سیاسی، اقتصادی، تسهیلاتی، اعتقادی، مالی و نیروی انسانی قرار می‌دهند. این ائتلاف دست به دست هم داده است تا در یکی از کانون‌های مقاومت در برابر صهیونیست‌ها نقشه‌ای مخرب اجرا کنند. برنامه اول آمریکا سرنگونی نظام سوریه در ماه رمضان چهار سال پیش و سپس حرکت به سمت لبنان، عراق و ایران بود. پس از چهار سال و نیم، هیچ یک از اهداف و راهبردهای این ائتلاف ویرانگر بین‌المللی تحقق نیافته و نظام سوریه همچنان مستقر است. این ائتلاف قصد داشت با محبوس کردن نظام سوریه و بستن آسمان آن و انجام حملات نظامی مستقیم به سیستم‌های دفاعی و امنیتی و زیرساخت‌های سوریه و توسعه جنگ وسیع داخلی در این کشور، نظام سوریه را به فروپاشی بکشاند که موفق نشد. اما راهبرد آمریکایی‌ها در سوریه را پاتکی به انقلاب‌های ناشی از بیداری اسلامی در مصر، یمن، تونس، لیبی و بحرین دانست و گفت: آمریکایی‌ها آمدند تا در قلب مقاومت اسلامی که پاشنه تحولات منطقه‌ای است، یک نقشه جامع سیاسی را به اجرا بگذارند. سوریه منطقه تقابل نظام سلطه با انقلاب اسلامی است و آنچه که در این کشور می‌گذرد به هیچ وجه، درگیری‌های قدرت‌های بزرگ با نظام سوریه نیست، بلکه درگیری بین دو جبهه است. وی تصریح کرد: اگر آن‌ها موفق به طی کردن پله اول می‌شدند، به مرحله بعد می‌رفتند و تلاش می‌کردند تا بتوانند نقطه به نقطه پیش بروند. دشمنان اسلام در پی تکه تکه کردن جغرافیای جهان اسلام بوده و هستند، آن‌ها می‌خواهند با این کار در هر زمان که خواستند به یک تکه از آن حمله کنند. حضور مستشاری جمهوری اسلامی ایران در سوریه در ابتدای بحران در این کشور؛ کار ایران استحکام سیاسی، روانی، اقتصادی و نظام و مردم سوریه است که در خط مقدم مبارزه با راهبرد آمریکایی‌ها و صهیونیست‌ها قرار دارند. حضور ایران در سوریه از نظر عملیاتی در چهار سطح تقسیم‌بندی شده است. در عرصه مستشاری راهبردی، مباحث سیاسی و معنوی و تقویت دولت و نظام و مردم سوریه و انتقال تجربیات ارزشمند دفاع مقدس به فرماندهان عالی‌رتبه ارتش سوریه، نوسازی و بازسازی ساختار ارتش این

کشور و تلاش برای سازماندهی، آموزش، طراحی و جذب نیروی انسانی جدید در ارتش سوریه است. ایران تجربیات ارزشمند خود را در زمینه بسیج مردمی به سوری‌ها منتقل کرد و ساختار مفهومی و عملیاتی بسیج مردمی را در سوریه به اجرا گذاشت. سطح مستشاری عملیاتی ایران در سوریه، دومین سطح از حضور کشورمان در سوریه می‌باشد؛ در این سطح به فرماندهان سطوح عملیاتی اعم از فرماندهان لشگرها و تیپ‌های ارتش کمک می‌کنند و سطوح میان جنگ با تروریست‌ها را مدیریت می‌نمایند. سطوح تاکتیکی، فنی و امدادی دو سطح دیگر حضور مستشاری ایران در سوریه می‌باشد. این سطوح شامل آموزش فرماندهان گردان‌ها، آماد، آموزش و تعمیرات و امداد و نجات است که همه اینها با درخواست رسمی دولت سوریه به اجرا گذاشته می‌شود. نگاه به سوریه فراتر از جنبه اعتقادی است و این کشور برای ایران ارزش استراتژیک فوق‌العاده دارد، زیرا بخش‌هایی از امنیت ملی و منطقه‌ای ما با آن گره خورده است. اگر ما سوریه را که در رأس محور مقاومت است تنها بگذاریم، باید در عرصه‌های دیگر با دشمن درگیر شویم. بر این اساس ما سطح حضور مستشاری‌مان را در سوریه از نظر کمیت و کیفیت گسترش دادیم. برای بهتر ارائه کردن خدمات مستشاری، نیروهای ما باید حتماً از میدان‌های نبرد بازدید کنند و حضور داشته باشند و بازدید از میداین نبرد از الزامات تاکتیکی لازم برای آموزش نیروها است و این مسئله باعث افزایش شمار شهدای ما در سوریه در چند روز اخیر است. ویژگی اصلی مستشاران ایرانی در سوریه را نبوغ و نفوذ در قلب‌ها دانست و گفت: هنر آنان تسخیر دل‌ها است.

هم‌زمان نیروهایی از عراق، افغانستان، پاکستان و لبنان، ارتش سوریه را در نبرد با تروریست‌ها یاری می‌کنند. در تمامی عملیات‌های هوایی در جنگ‌ها علیه نیروهای غیرکلاسیک، وقتی این حملات تأثیرگذار خواهند بود که نیروهای زمینی آن را ادامه دهند و پشتیبانی کنند. با پیوند عملیات‌های تاکتیکی هوایی و زمینی همانطور که در چند روز اخیر نمایان شد، روند مقابله با تروریست‌ها تغییر خواهد کرد. کاهش نسبی عملیات هوایی روس‌ها در سوریه، در ابتدای ورود ارتش روسیه به نبرد با تروریست‌ها در سوریه، عملیات آنان بدون حضور نیروی زمینی سوریه بود و بعد شدت بیشتری داشت؛ اما اکنون با گسترده‌تر شدن عملیات زمینی ارتش سوریه، عملیات هوایی روس‌ها نسبت به قبل کاهش یافته است. روس‌ها براساس برداشت جدیدشان از اوضاع سوریه و براساس منافع و علائق و روابط سنتی‌شان با این کشور وارد نبرد مستقیم با تروریست‌ها

شدند؛ دلیل اصلی ورود مستقیم روس‌ها به سوریه آن است که دریافتند اگر هم اکنون با تروریست‌ها در سوریه مقابله نکنند، باید به زودی با آنان در مرزهایشان مواجه شوند. حضور هفت هزار جنگجو از منطقه آسیای میانه و قفقاز در بین تروریست‌ها؛ بنا بر اطلاعات موجود، ۲۰ درصد فرماندهان داعش از این مناطق هستند و روس‌ها تروریست‌ها را محصول سیاست‌های آمریکا و پیاده نظام آنان می‌دانند. روسیه دریافتی است اگر امروز نظام و ارتش سوریه را تقویت نکند، فردا در مرزهای خودشان مجبور به نبرد با تروریست‌ها خواهد شد. یک مرکز هماهنگی و تبادل اطلاعات نبرد هوایی و زمینی میان نیروهای عمل‌کننده ارتش روسیه و سوریه در سوریه تشکیل شده و این یک الزام فنی و عملیاتی است، اما محور تمامی عملیات‌ها ارتش سوریه است. عراق را هم همچون سوریه برای جمهوری اسلامی ایران مهم و راهبردی دانست و تحولات در سوریه و عراق برای ما یکسان است و ما به هر دو حساس هستیم. عراقی‌ها باید به مهار بیشتر و عقب‌نشینی بیشتر تکفیری‌ها پردازند. راهبرد ورود به چنین جنگ‌هایی زمانبر و غیرقابل پیش‌بینی است. عراق و سوریه را نقطه برخورد همه قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و عوامل بومی و غیربومی دانست و بر این اساس، پیش‌بینی زمان برای پایان این تحولات سخت و غیرممکن است؛ اما مهم روند تحولات است که این روزها علیه تروریست‌ها مثبت شده است. اوضاع منطقه و حملات چند ماهه عربستان به یمن، تهاجم کور و بی‌منطق سعودی‌ها علیه ملت یمن بخشی از گستره تقابل نظام سلطه با انقلاب اسلامی است. سعودی‌ها در جنگ یمن گرفتار شده‌اند، سعودی‌ها در یمن در برابر یک جنگ بی‌نتیجه با فرسایش قدرت مواجه خواهند شد و در نهایت تمرکز آن‌ها را به دیگر جبهه‌ها و حمایتشان از تروریست‌ها در عراق و سوریه و فتنه‌گری‌هایشان در لبنان و اخلال در امنیت کشورهای دیگر با مشکل مواجه می‌کند.

(<http://alef.ir/vdciz5ap5t1au32.cbct.html?304914>).

۸-۳- کاربران

۱- دانشگاه‌ها ۲- نیروهای مسلح ۳- مؤسسات علمی اجرایی ۴- حوزه بین‌الملل
مؤسسات و واحدهای دولتی کشورهای همسو، ارتش‌ها، نهضت‌ها و جنبش‌های آزادی‌بخش،
سازمان‌ها و مؤسسات بین‌الملل براساس مأموریت‌های محوله.

۹-۳- شیوه ارائه خدمات مستشاری

۱-۹-۳- همفکری و مشاوره به مسئولان و مدیران نیروهای مسلح، شهری، کشوری و حوزه بین‌المللی

۱-۱-۹-۳- شهید همدانی به جبهه‌های مقاومت اسلامی در سوریه رفت تا در برابر معاندین بایستد و در آنجا جبهه مردمی را تشکیل داد و از تجربیات خود در مسائل امنیتی و نظامی به سوریه کمک کرد.

اگر سرادر بسیجی، همدانی نبود، دمشق چهار سال پیش سقوط کرده بود، ایشان سرانجام در جبهه مقاومت شهید شد و امروز این آمادگی در بین جوانان با بصیرت کشور برای حضور در جبهه مقاومت وجود دارد؛ چرا که سوریه پشتوانه جبهه اسلامی در برابر اسرائیل است. امنیت غرب آسیا و خاورمیانه و ایران به‌عنوان کانون جوشان مقاومت در این جبهه است. شهید همدانی اهمیت جبهه مقاومت در سوریه را درک کرده بود، مردم ایران به آمریکا و آل سعود و اسرائیل اعلام می‌کنند که تا آخرین قطره خون خود از آزادی اسلامی دفاع می‌کنند (<http://www.mehrnews.com/news/2941191/>).

۲-۹-۳- عضویت در شوراها، کمیسیون‌ها، کارگروه‌ها و هسته تفکر

۳-۹-۳- همکاری و کمک در تدوین استراتژی راهبردی، فرآیندها و فرم‌ها

۱-۳-۹-۳- بزرگ‌ترین نقش شهید همدانی در سوریه، برنامه‌ریزی، تشکیل و سازماندهی نیروهای «دفاع وطنی» بود و نیروهای دفاع وطنی مشابه نیروی بسیج در ایران است. نیروهای دفاع وطنی در سوریه وجود نداشت و با هدایت و مدیریت شهید همدانی شکل گرفت. این نیروها با حضور اقشار مختلف مردم بیش از ۸۰ هزار نفر را ظرف دو سال جذب کردند. برخی از این نیروها در مناطق عملیاتی درگیر و شهید شده‌اند.

۴-۹-۳- تدوین و ارائه گزارشات و انجام مطالعات خاص

۵-۹-۳- همکاری و حضور در بازدیدها، رزمایش‌ها، نظارت تبادل و ...

۱-۵-۹-۳- بزرگ‌ترین کارکرد شهید همدانی را انجام وظیفه مستشاری در میدانی فعال

برشمرد و وی در عملیات‌های مختلفی هم به واسطه اطلاعات، عملیات، طراحی، شناسایی و تدارک برنامه‌های آفندی و پدافندی برای نیروهای عملیاتی حضور مستقیم داشت. یک روز جلسه‌ای در سفارت برای بررسی آخرین تحولات سوریه داشتیم و قرار بود سرادر بسیجی، همدانی نیز در این جلسه شرکت کند، اما وی کمی با تأخیر حضور یافت. تیم همراه سرادر بسیجی، همدانی در این جلسه تأکید کردند که شهید همدانی تا ساعت ۴ صبح در حال بازدید و شناسایی مناطق عملیاتی بوده است، ایشان از ۴ صبح نیز که برای استراحت آمده بود، به تنهایی و برای شناسایی منطقه دیگری رفته است (همان، سایت).

۲-۹-۳- شهید همدانی به واسطه فرماندهی، تواضع، حسن خلق و تجارب ارزشمند در ۸ سال دفاع مقدس، نقش سازنده‌ای در سوریه داشت (همان، سایت).

۳-۹-۵- سرادر بسیجی، همدانی با بیان «سوریه در دوران دفاع مقدس ایران به کمک ما آمد و با دشمن همکاری نکرد و ایران را به رسمیت شناخت» سوریه عمق استراتژیک ماست. وی با اشاره به اینکه سوریه نقطه هدف مؤثر دشمن بود، ابراز کرد: سوریه مرز درگیری و عملیاتی با سرزمین اشغالی دارد. در جریان سوریه دو اردوگاه شامل دشمنان سوریه یعنی آمریکا، کشورهای اروپایی و عربی و دوستان سوریه یعنی ایران، روسیه و چین تشکیل شده است. (<http://www.tasnimnews.com/fa/news/>)

۶-۹-۳- نقد و بررسی مؤثر و سازنده فرآیندها و روش‌ها در جهت بهبود روال جاری

۷-۹-۳- ارزیابی طرح‌های ملی و ارائه تحلیل موضوعی به همراه پیشنهاد

۸-۹-۳- ارائه ایده، نظر و پیشنهاد مدل‌های مورد نیاز

۱-۹-۳- همدانی یک متخصص در «نحوه رزم عملیات نیروهای منظم با شبه نظامیان» بود (Wall Street Journal).

۲-۹-۳- شهید همدانی در طول این نزاع (جنگ تروریست‌های تکفیری با ملت مظلوم سوریه) تجربیات آموزشی به ملت سوریه بدون هیچ انتظاری منتقل کرد. (سایت Wnd).

۹-۳-۹- ارائه تجربیات خود به سازمان (تجربه نگاری)

۱۰-۳- ویژگی‌های مستشار

۱-۱۰-۳- عضویت هیئت علمی یا پژوهشگری دانشگاهها

۲-۱۰-۳- برخورداری از دانش تخصصی مرتبط با نوع مأموریت

۳-۱۰-۳- برخورداری از انگیزه فردی و امکان حضور در محل براساس برنامه درخواستی کاربر

۴-۱۰-۳- دارای توانایی شناسایی و حل مسائل، کشور و حوزه بین‌الملل

۵-۱۰-۳- دارای توانایی ایجاد رابطه بین دانشگاههای ایران و محل مأموریت مستشار با تأیید

...

۶-۱۰-۳- آشنایی با ساختار، مأموریت و شرح وظایف محل انجام خدمت

۷-۱۰-۳- مسئولیت‌پذیر بودن، دارای دغدغه و منظم بودن با تأیید دانشکده مربوطه

۸-۱۰-۳- انگیزه قوی جهت انتقال تجربیات

۹-۱۰-۳- توانایی تبدیل دانش ضمنی به صریح

۱۰-۱۰-۳- دارای ۱۰ سال و بیشتر سابقه خدمت

۱۱-۳- وظایف مستشار

۱-۱۱-۳- حضور در ساعات تعیین شده در محل مأموریت

۲-۱۱-۳- ترویج نگاه سیستمی و دانشی در رده

۳-۱۱-۳- تلاش و برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء شاخص‌های اساسی رده

۴-۱۱-۳- آسیب‌شناسی امورات اساسی و روندهای مهم اجرای پیشنهاد و رشد

۵-۱۱-۳- شناسایی ظرفیت‌های جدید در جهت پیشبرد بهتر امور

۶-۱۱-۳- برقراری ارتباط معین با رده محل مأموریت

۷-۱۱-۳- ارائه پیشنهاد جهت بهبود امور جاری رده محل مأموریت

۸-۱۱-۳- شرکت در کمیسیون‌ها و کارگروه‌ها برای فعال‌سازی ظرفیت‌های کارشناسی رده

۹-۱۱-۳- شرکت در رزمایش‌ها و اردوهای رزمی

۱۰-۱۱-۳- فراهم‌سازی بستر جهت ارتباط با پژوهشگران و نخبگان رده‌ها

۱۱-۱۱-۳- مستندسازی اقدامات انجام‌شده و ارائه گزارش کتبی به مافوق

۱۲-۳- دلیل افزایش حضور مستشاری ایران در سوریه

از ابتدای بروز درگیری‌ها در سوریه و تبدیل‌شدن تدریجی آن به یک بحران فراگیر، جمهوری اسلامی ایران همواره از دولت مستقر در سوریه حمایت کرده است. مدت‌ها است که ایران رسماً اعلام کرده که در سوریه حضور مستشاری دارد. دلیل این افزایش به درخواست دولت سوریه، حضور مستشاری ایران در این کشور بیشتر شده است.

۱-۱۲-۳- راهبرد امنیتی ما ایجاب می‌کند که از سوریه حمایت کنیم

مسئله امنیت در جهان یک مسئله بین‌المللی است. با توجه به اینکه سوریه در خط مقدم مقابله با صهیونیسم است، راهبرد امنیتی ما ایجاب می‌کند که از کشورهایی که در خط مقدم مقابله با اسرائیل هستند، حمایت کنیم. مقام معظم رهبری بارها اعلام کرده‌اند ما به این کشورها کمک می‌کنیم. یکی از راهبردهای ما درباره سوریه به عنوان خط مقدم مبارزه، کمک‌های مستشاری اعم از آموزشی و لجستیکی است. حضور مستشاری ما در سوریه با توجه به تجربه هشت سال جنگ تحمیلی، یک راهبرد امنیتی و دفاعی است.

۲-۱۲-۳- افزایش حضور مستشاری در سوریه، به نفع منطقه است

آنچه از قرائن و شواهد پیداست، حضور مستشاری ما در سوریه تقویت می‌شود؛ زیرا این هم به نفع سوریه و هم به نفع منطقه است. در واقع در پی درخواست‌های سوریه و با توجه به شرایط منطقه، بسیجیان دلاور، در سوریه حضور مستشاری دارند تا کار مشاوره و بررسی‌های میدانی و تبادل نظر را انجام دهند. قطعاً با توجه به تحرکات بیگانگان و جنایات تروریست‌ها که دست‌نشانده عوامل خارجی هستند، نیاز است که این حضور در سوریه پررنگ‌تر شود و همکاری ما و سوریه در حوزه‌های سیاسی همیشه خوب و استراتژیک بوده است و امروز نیز در همان راستا همان همکاری‌ها را داریم و با نگاه به حل مسائل منطقه و استقرار آرامش و امنیت در آن، این کارها صورت می‌گیرد و این روند تا شرایط بتواند به صورت عادی برگردد، ادامه دارد. با اقدامات مستشاری و سایر اقدامات، ایران اجازه نداد داعش که فرزند نامشروع رژیم صهیونیستی و

آمریکاست وارد مرزهای ایران شود و حتی از کشور عراق و سوریه در این زمینه حمایت شد. اگر کمک‌های مستشاری ایران نبود، چه بسا دولت بشار اسد سقوط کرده بود، دولت قانونی عراق نیز سقوط می‌کرد، مقاومت لبنان با چالش مواجه می‌شد، انتفاضه سوم نیز در فلسطین هیچ‌گاه شکل نمی‌گرفت و رژیم صهیونیستی می‌توانست به راحتی همان اهداف سوء خود را دنبال کند. ایران با حضور مستشاری خود در سوریه تا مشخص شدن شرایط در این کشور ادامه می‌دهد و برای اینکه ناامنی به مرزهای کشور نرسد، باید این ناامنی را قبل از رسیدن به مرزها دفع و با آن مقابله کنیم؛ در غیراینصورت ناچاریم در مرزهایمان با تروریست‌های تکفیری بجنگیم و عقل حکم می‌کند که علاج واقعه را قبل از وقوع داشته باشیم. ادامه حضور ما در سوریه نیز بستگی به نیاز ارتش سوریه و امکانات ما و شرایط نبرد دارد و در آینده ممکن است کاهش یا افزایش یابد (<http://www.ana.ir/news/>).

۱۳-۳- نقش مستشاری شهید همدانی

۱-۱۳-۳- فرهنگی

سردار بسیجی، همدانی همچون شهید بروجردی معتقد به انجام فعالیت‌های فرهنگی، خدماتی و عمرانی جهت مقابله با گروهک‌ها بوده است. سردار بسیجی، همدانی نیز همچون هم‌رزم سابق خود در جبهه‌های غرب، معتقد به انجام فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی، تبلیغاتی و عمرانی جهت مقابله با گروهک‌های تکفیری در سوریه بوده است.

سردار شهید در خصوص وضعیت سوریه معتقد بود: دشمن در سال ۸۹ با ایجاد بحران در سوریه به دنبال آن بود تا طی مدت چهار ماه، دولت قانونی سوریه را سرنگون کرده و بدین ترتیب ضمن کوتاه‌شدن دست ایران در مقابله با رژیم اشغالگر قدس، با تضعیف حزب‌الله لبنان، امنیت رژیم غاصب را تضمین کند؛ ولی اکنون با گذشت چهار سال از شروع بحران، هنوز نتوانسته اهداف خود را محقق شده بیابد. زمانی که بحران در سوریه آغاز شد، عده کمی از فرزندان کشورمان برای ارائه کمک‌های فکری به این کشور رفتند؛ که یکی از نتایج این حضور علاوه بر مقاومت چهار ساله در برابر تکفیری‌ها و حامیان غربی و عربی آن‌ها، می‌توان به راه‌اندازی نوعی بسیج به نام «دفاع وطنی» اشاره کرد. «نتیجه حضور فرزندان کشورمان در عراق این بود که همانند سوریه در این کشور نیز بسیج مردمی به نام «حشد الشعبی» راه‌اندازی شد؛ نیرویی که نقش غیرقابل

انکاری در پیروزی‌های به دست آمده مقابل تکفیری‌ها دارند.» «تکفیری‌ها، سلفی‌ها و اعضای طالبان، کسانی هستند که فریب تبلیغات دروغین دشمنان اسلام، یعنی آمریکا و رژیم صهیونیستی را خورده‌اند؛ به همین خاطر دشمن اصلی ما آمریکا و رژیم صهیونیستی است. با توجه به اینکه طراح اصلی حمله عراق به ایران و حمله تکفیری‌ها به سوریه و عراق و هم‌چنین به وجود آمدن طالبان و القاعده در افغانستان، آمریکا قرار دارد.»

شکل‌گیری دفاع وطنی و حشدالشعبی که داوطلبان سوری و عراقی جهت مقابله با گروهک‌های تکفیری هستند، نیازمند فعالیت‌های فرهنگی، فکری و تبلیغاتی است. این بسیج مردمی با قرار گرفتن در کنار دولت موجب شد تا دمشق و بغداد از خطر سقوط رهایی یابند. سردار بسیجی، همدانی با استفاده از تجربه بسیج مستضعفان در ایران، مدل بسیج را در سوریه سازمان‌دهی تا در کنار ارتش سوریه به مقابله با داعش پردازند.

۱-۱-۱۳-۳- پایش رفتار و فعال‌سازی کانون‌های بسیج با محوریت فرهنگی

بیشتر اقدامات مستشاری ایران حول محور پایش رفتار و فعال‌سازی کانون‌های بسیج با محوریت فرهنگی و حضور پرشور مردم در میدان مبارزه و مقاومت بود. ما سعی نکردیم رفتارها را مهندسی کنیم و یا از اصول و قواعد طراحی استفاده کنیم؛ بلکه به اقدام عملی برای اثبات رفتارهای وحدت‌آمیز و عزت‌آفرین پرداختیم.

برای افزایش معنویت، وحدت و انسجام در سوریه، گروه‌هایی با نام «کشاب» را ویژه نوجوانان سنی، علوی، مسیحی و اسماعیلیه تشکیل دادیم تا از این دریچه بتوانیم مقصودمان را صریح‌تر به سمع و نظرشان برسانیم. این اقدامات به جایی رسید که خوشبختانه امروز طلبه جوان ما در استان حلب به محور کارهای فرهنگی سوریه تبدیل شده است. صدور فرهنگ دفاع مقدس و تشکیل بسیج مردمی، از دیگر دستاوردهای همکاری مستشاری ایران در سوریه است، با تشکیل بسیج مردمی، فرماندهان و مسئولانی که توسط دشمنان تضعیف شده بودند، دوباره جان گرفتند و از طرفی دیگر، هراس داعش و جبهه النصره از نیروهای بسیجی ما نشان می‌دهد فرهنگ دفاع مقدس به خوبی در میان جوانان سوریه به عنوان یک مدل و الگو معرفی شده است. کانون‌های بسیج در محله‌های اشغالی هم دست از فعالیت برنداشته و انتقال این فرهنگ باعث شده تا کارکنان

ارتش سوریه که نماز و قرآن خواندن را ممنوع کرده بودند نیز به اقامه نماز و برپایی مراسم مذهبی روی بیاورند.

۲-۱-۱۳-۳- «جهاد البناء» تقویت روح وحدت و رفع مشکلات اقتصادی

تشکیل بسیج سازندگی با عنوان «جهاد البناء» نیز بخشی از فعالیت‌های مستشاری ایران بود که به همت جوانان سوری ایران صورت گرفت. صنعت توریسم و نفت بخش مهمی از اقتصاد کشور سوریه را در گذشته تأمین می‌کرده است که با شروع درگیری‌ها در سوریه صنعت توریسم تعطیل و بخشی از نفت این کشور به دست داعش افتاد. تشکل «جهاد البناء» باعث شده است که علاوه بر تقویت روح وحدت در سوریه، بخشی از مشکلات اقتصادی این کشور نیز بدینگونه رفع شود. بسیج سازندگی سوریه مردم آن کشور را بسیار امیدوار کرده است و خوشبختانه مردم کشور سوریه نیز از این اقدام انقلاب اسلامی حمایت همه‌جانبه کرده‌اند.

۳-۱-۱۳-۳- توزیع کتاب‌های دفاع مقدسی در سوریه

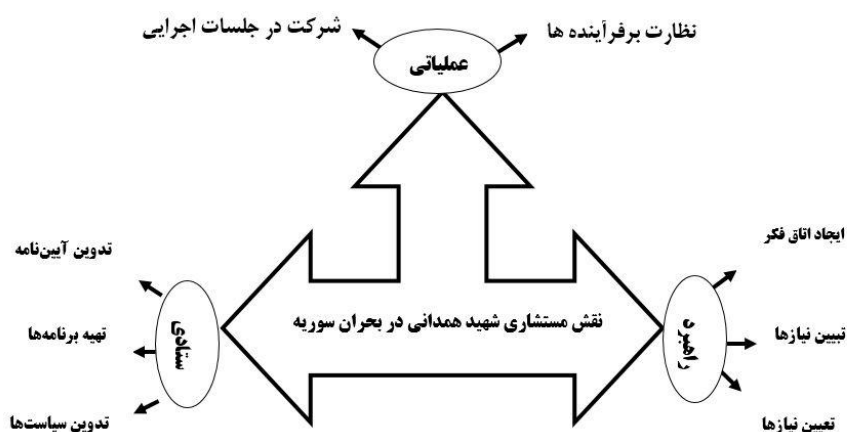
یکی از بارزترین فعالیت‌های تیم مستشاری ایران در سوریه در حوزه فرهنگی، توزیع کتاب‌های دفاع مقدسی بوده است. سرادر بسیجی، همدانی خردادماه سال گذشته در آیین رونمایی از کتاب «فقط غلام حسین باش» گفت: تعدادی از کتاب‌های خاطرات دفاع مقدس به زبان عربی ترجمه شده و در سوریه توزیع شد، تعدادی از این کتاب‌ها نیز به فرمانده نیروی هوایی سوریه اهدا شد و او پس از مطالعه، تمایل بسیار زیادی به مطالعه و بهره‌گیری از این کتاب‌ها نشان داد. تاکنون تعداد زیادی عنوان کتاب دفاع مقدس به زبان عربی ترجمه شده و در سوریه توزیع شده است. در نمایشگاه کتابی که چندی پیش در لاذقیه برگزار شد، در همان روز اول تمامی کتاب‌های دفاع مقدس تمام شد و این بیانگر جذابیت آن است.

۴-۱-۱۳-۳- شعبه‌ای از قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) در سوریه: فعالیت در حوزه

عمرانی بخش دیگری از اقدامات تیم مستشاری ایران در سوریه بوده است
<http://www.hamedanpayam.com/shownews/specific/>

۱۴-۳- مدل مفهومی بحران سوریه

پیشینه تحقیق: به دلیل بدیل بودن، در این زمینه تحقیقی انجام نشده است. انشاءالله حاصل مطالب همایش شهید همدانی در آینده دست مایه محققان خواهد شد: بررسی توصیفی موضوع به عنوان بهترین روش استفاده شده

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

شهید همدانی به مثابه مستشار نظامی موفق:

در قالب یک مستشار نظامی، شهید همدانی موفقیت‌های منحصر به فردی کسب نمود. با بررسی وضعیت مخاطره‌آمیز سوریه در آن برهه از زمان، متوجه عمق ماجرا خواهیم شد. به این ترتیب که یک عالم بالله، با درک همه جانبه موضوع، وظیفه خود می‌داند تا با حضور در کاخ ریاست جمهوری سوریه در دمشق، امکان ارائه مشورت به رئیس جمهور سوریه را از نزدیک فراهم آورد؛ تا جایی که در یکی از روزهای حضور خود در محل کارش (در محل کاخ)، در ساعت ۷ صبح از ناحیه شانه مورد هدف یک تک تیرانداز قرار گرفت، گویا دشمنان متوجه نقش اساسی وی شده و درصدد حذف فیزیکی وی برآمده بودند. با وجود همه خطرات متوجه ایشان، وی مصمم به ادامه نقش مؤثر خود بود و می‌توان پیگیری تشکیل «دفاع وطنی در سوریه» را از ثمرات مهم این اهتمام مقدس برشمرد.

در صحنه دیگری، شاهد نقش اساسی شهید همدانی در اداره نمودن کار در نقش یک دیپلمات، می‌باشیم. وابسته نظامی در هر کشوری موظف است مشاوره‌ی نظامی به سفیر مستقر در کشور هدف ارائه نماید؛ ولی مستشاری نظامی که توسط سردار رشید اسلام، شهید حسین همدانی در سوریه به انجام رسید، ارائه پیشنهادات اساسی و تعیین کننده در نقش‌های توأمان راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی به بالاترین مقام کشور هدف که باعث تغییر کلی در روند رویدادهای آن کشور گردید، می‌باشد؛ که به درستی توسط ایشان به شخص ریاست جمهور سوریه «جناب بشار اسد» ارائه گردید. در این خصوص به واقعه‌ای اشاره می‌شود:

هم‌زمان با حضور سردار بسیجی، همدانی در مکانی با بشار اسد رئیس جمهور سوریه، دیوار اتاق محل استقرار، با موشک آرپی جی یا خمپاره، مورد اصابت قرار می‌گیرد که در این زمان همه چیز در ذهن رئیس جمهور تمام شده و به نقطه پایان نزدیک شده (قبلاً ترتیب پناهندگی وی به روسیه داده شده بود)؛ شهید همدانی در نهمین مقدس به وی متذکر می‌شوند که رئیس جمهور سوریه می‌تواند با حضور قدرتمند خود، مسئله پناهندگی را منتفی و در تاریخ ماندگار شود و این مسئله، باعث اخذ تصمیم تاریخی بشار اسد گردید که پس از چند سال، نه تنها محور مقاومت تضعیف نشد، بلکه از چنان قدرت و صلابتی برخوردار شد که به عنوان سدی محکم در مقابل استکبار جهانی قد علم کرده و به عنوان امید مظلومین جهان، الهام‌بخش آنان می‌باشد.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

شهید همدانی نمونه‌ای از یک فرمانده موفق و مکتبی و ولایت‌مدار است. ایشان در مسئولیت‌هایش به مفاهیم خوش اخلاقی، مهربانی، گذشت، مشاوره در تصمیم‌گیری و تلاش در جهت خشنودی و اعتماد به خدا عمل کرد و تربیت قرآنی را در زندگی پیشه خود ساخته بود، از جمله؛ آیه ۱۵۹ سوره عمران " فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَكَوْ كُنْتَ فَطًّا غَلِيظًا لَّانْفُضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ " ترجمه آیه " به (برکت) رحمت الهی در برابر آنان (مردم) نرم شدی! و اگر خشن و سنگدل بودی، از اطراف تو، پراکنده می‌شدند. پس آن‌ها را ببخش و برای آن‌ها آمرزش بطلب و در کارها، با آنان مشورت کن! اما هنگامی که تصمیم گرفتی (قاطع باش! و) بر خدا توکل کن!

زیرا خداوند متوکلان را دوست دارد" را به عنوان منش و روش خود برگزیده بود. تهجد، تعبد، ایمان، اخلاص و شجاعت، او را به مرتبه‌ای رسانده بود که در تصمیم‌گیری‌ها مقررات، معادلات و فرمول‌هایی که به عنوان نظریه‌های علمی و دفاعی مطرح بودند را با بنیان "وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ" به کار می‌گرفت و از ورود به صحنه‌های خطرناک تصمیم‌گیری درنگ نمی‌کرد. گویی تعهد و تقوی و ایمان به غیب به مصداق آیه شریفه «ان تتقوا الله يجعل لكم فرقانا» به او معرفتی شهودی بخشیده بود؛ شاید همین تفاوت او با دیگر فرماندهان و کارشناسان ارشد نظامی باعث تمایز او می‌شد. البته انضباط معنوی همیشه این شکاف را پر می‌کرد و مانع از بی‌انضباطی و عدم اجرای فرامین می‌شد. چه بسا اگر روح ایمانی آن شهید عزیز نبود، سرنوشت بحران سوریه به گونه‌ای دیگر رقم می‌خورد. مگر نه این است که خداوند در قرآن می‌فرماید: "إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ" (فصلت- ۳۰) او به آیات قرآن و احادیث و روایات رسیده از پیامبر گرامی اسلام (ص) و ائمه معصومین علیهم السلام سخت اعتقاد داشت و پیروزی حق را در شرایط مقاومت یقین می‌دانست و همیشه در بیانات و استدلال‌های عملیاتی به آیات الهی تمسک می‌جست و به آن‌ها استناد می‌کرد، به نوعی که گویا از آن‌ها تغذیه می‌کند و نشاط روحی و حیات می‌گیرد. ایشان معتقد بودند که هیچ کلامی در اسلام بی‌حکمت نیست (مکارم شیرازی، ۱۳۶۷: ۷۰-۷۵). ایشان ضمن احترام به رعایت اصول علمی در کارها یک فرمانده تکلیف‌محور بود، «من یک سرباز و بسیجی کوچک نظام هستم». اگر بینش مدبرانه و اقدام متبحرانه شهید همدانی در بحران سوریه نبود، مشخص نبود امروز استکبار با محور مقاومت چه می‌کرد. شهید همدانی نقش مهمی در محور مقاومت داشت. مدیریت ایشان در بحران سوریه، نقش به‌سزایی در مهار بحران در سوریه داشت.

در پاسخ به سؤال اصلی براساس مطالب جمع‌آوری‌شده به این نتیجه می‌رسیم که نقش مستشاری و دیپلماتیک شهید همدانی در بحران سوریه بسیار تعیین‌کننده و اقدام به‌جا و به‌موقع بوده است؛ زیرا نتایج حاصله، با یک نگاه گذرا نمایانگر ایجاد امید و انگیزه در سردمداران نظام سوریه برای مقاومت بی‌وقفه در مقابل ظلم و ظالم بوده است و حداقل، خواست دول استکباری را ۵ سال به تأخیر انداخته است.

در نتیجه این ویژگی‌ها به عنوان دستاورد این تحقیق بیان می‌گردد:

ویژگی‌های یک مستشار نظامی موفق:

- ۱- شجاع و ثابت‌قدم در راستای حفظ و سیانت از انقلاب اسلامی.
- ۲- دفاع از مظلوم و مظلومیت (شیعه - سنی)
- ۳- قدرشناسی نسبت به کسانی که در زمان بحران و جنگ، حامی ما بودند.
- ۴- برخورداری از هوش و ذکاوت و موقعیت‌شناسی و محیط‌شناسی.
- ۵- دارا بودن دانش و تجربه کافی در عرصه‌های مختلف.
- ۶- دارای روحیه خستگی‌ناپذیر و صبر و متانت و تلاش روزافزون.
- ۷- نوآوری و خلاق بودن و عدم وابستگی به روش‌های مرسوم در همه‌ی عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، دفاعی و نظامی.
- ۸- استفاده از فرصت‌ها برای تداوم و گسترش ارتباطات.
- ۹- به‌کارگیری مناسب اصول دیپلماتیک در روابط و حقوق بین‌الملل.
- ۱۰- دارای شخصیت تأثیرگذار و جذاب و روحیه جذب حداکثری.

راه‌کارهایی برای آینده (استفاده از پتانسیل‌های موجود):

- ۱- بازنگری در به‌کارگیری هدفمند نیروهای خلاق در مناصب مستشاری و رایزنی نظامی و دفاعی.
- ۲- تجدید نظر در معماری، ساختار، سازمان، وظایف و... در حوزه فعالیت خارجی.
- ۳- تغییر رویکرد از یک شغل صرفاً دیپلماتیک به مدیریت جهادی در عرصه حفظ دستاوردهای نظام (من یک انقلابی هستم).
- ۴- لزوم به‌کارگیری فرصت‌های خارجی در ایفای نقش به عنوان بسیجی و محدودنشدن در جمهوری اسلامی ایران.
- ۵- تربیت استراتژیست‌های واقع بین و آرمان‌گرا (در فکر و عمل).
- ۶- بهره‌گیری مناسب از رهنمودهای امامین انقلاب و سیره ائمه معصومین (ع) در حفظ و تداوم انقلاب اسلامی.

- ۷- الگو قرار دادن امامین انقلاب مثل تشکیل دفاع وطنی در سوریه به تأسی از امام خمینی (ره) و تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی.
- ۸- تلاش در راه رسانیدن پیام انقلاب اسلامی به جهانیان. بیداری اسلامی به تأسی از اسلام ناب
- ۹- جریان‌سازی به جای بازی خوردن (عدم ورود مستقیم در ماجراها) و نیز ارزشی عمل کردن.
- ۱۰- شایسته‌سالاری به جای باندبازی کورکورانه.

منابع:

- ۱- قرآن کریم، سوره بقره، آیه ۱۴۸.
- ۲- سیری در اندیشه دفاعی حضرت امام خمینی، ص ۷۰، به نقل از صحیفه نور، ج ۲۱، ص ۱۱۹.
- ۳- همان، ص ۷۰، به نقل از صحیفه نور، ج ۱۰، ص ۲۳۹.
- ۴- تابلو سیاسی، سال دوم / شماره ۲۷۱ / دوشنبه ۲۰ مهرماه ۱۳۹۴
- ۵- نقش ایران در سوریه یادآور نقشی است که ایالات متحده در ویتنام ایفا کرد، یاسین کساب و الشامی، ۱۳۹۴، (ص. ۲۱۳)
- ۶- اتحاد میان سوریه ی اسدی و ایران مبتنی بر دین سالاری شیعه اتحادی سیاسی است و نه مذهبی، یاسین کساب و الشامی، ۱۳۹۴ (ص. ۱۱۲)
- ۷- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۸.
- ۸- میزان الحکمه ج ۵ ص ۲۱۴.
- ۹- میزان الحکمه ج ۵ ص ۲۱۵.
- ۱۰- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷.
- ۱۱- میزان الحکمه ج ۵ ص ۲۱۵.
- ۱۲- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷.
- ۱۳- میزان الحکمه ج ۵ ص ۲۱۵.
- ۱۴- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷.
- ۱۵- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷.
- ۱۶- میزان الحکمه ج ۵: ۲۱۳.
- ۱۷- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷.
- ۱۸- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷ و میزان الحکمه ج ۵ ص ۲۱۳.
- ۱۹- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۷.
- ۲۰- میزان الحکمه ج ۵ ص ۲۱۴.
- ۲۱- الحیاء ج ۱ ص ۱۶۸.
- ۲۲- نهج البلاغه - نامه حضرت به مالک اشتر - نامه ۵۳ ص ۱۳۸ چاپ انتشارات جامعه مدرسین.

- ۲۳- مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۶۷، مدیریت و فرماندهی در اسلام، انتشارات هدف
- 24- <http://amlashma.ir/59799>
- 25- <http://www.mehremashregh.ir/news/> (سخنرانی تیرماه، ۱۳۹۳، کرمانشاه)
- 26- <http://kayhan.ir/fa/news/۸۲۰۶۷>
- 27- <http://salamdelfan.ir/>
- 28- <http://www.mehrnews.com/news/2941191/>
- 29- Wall Street Journal
- 30- <http://www.tasnimnews.com/fa/news/>
- 31- <http://basirat.ir/fa/print/283003>
- 32- <http://www.ana.ir/news/64038>
- 33- <http://hamedanestan.ir/2249/>
- 34- <http://www.hamedanpayam.com/shownews/specific/0xbb3f124320ec35da.html>
- 35- Lieutenant Colonel Mark Grdovic, "The Advisory Challenge, Special Warfare, January-February 2008, p. 23.
- 36- Edward C. Stuart, "American Advisors Overseas, Military Review, February 1965. Cited in Robert D. Ramsey III, Advice for
- 37- Advisors: Suggestions and Observations from Lawrence to the Present, Combat Studies Institute Occasional Paper, GWOT OP#19, Ft.
- 38- Leavenworth, KS: Combat Studies Institute Press, 2006, p. 17.3. Ibid. p. 23.